

Høgskulen
på Vestlandet

BACHELOROPPGAVE

Oppfølging av omsorgssvikt i barnehagen

Follow-up of neglect in the kindergarden

Kandidatnummer: (503) (445) og (500)

BLUBACH 19/20

Fakultet for lærerutdanning, kultur og idrett Institutt for
pedagogikk, religion og samfunnsfag

Barnehagelærerutdanning

Veileder: Wenche Aasen

Innleveringsdato: 16.06.2020

Antall ord: 14646

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 12-1.

Abstract

The purpose of this paper is to shed light on how educational leaders work to follow up neglect in the kindergarten. The paper focuses on how the educational leaders use their employees, through observation and communication in the kindergarten to follow up on neglect, but also on how they include the children's parents in the process, where we will also talk about the value of parental cooperation. We will also touch on how the educational leaders contact and employ external bodies that are connected to the kindergarten. We will finish this paper with our conclusion on how different educational leaders work to complete this goal.

Forord

Denne bacheloroppgaven er gjennomført 3. året på barnehagelærerutdanningen, fulltid, ved Høgskulen på Vestlandet, campus Kronstad. Oppgaven er en kvalitativ studie av et tema knyttet til barnehagelæreryrket. Den er empirisk forskningsbasert og selvstendig skrevet.

Skrivningen av denne oppgaven har vært vanskelig med tanke på hvilke forhold som er knyttet til dagens situasjon. Vi kom likvel i mål til slutt og det har vært en lærerik prosess.

Vi vil takke våre informanter som ville delta å vår undersøkelse. Deres innspill har vært til stor hjelp for å kunne gjennomføre denne oppgaven slik vi ønsket.

Vi vil takke vår veileder Wenche Aasen for veiledning og støtte gjennom hele prosessen.

Til slutt vil vi takke hverandre for et godt samarbeid og ønske hverandre lykke til videre.

Innhold

Abstract.....	1
Forord	2
1.0 Innledning.....	5
1.1 Bakgrunn for valg av tema.....	5
1.2 Problemstilling	6
1.3 Begrepsavklaring.....	6
1.4 Oppbygging av oppgaven	8
2.0 Teorigrunnlag.....	8
2.1 Lovverk og retningslinjer	9
2.2 Pedagogisk dokumentasjon i barnehagen	9
2.2.1 Deling av bekymringer	11
2.3 Kompetanse	12
2.4 Foreldresamarbeid.....	14
2.4.1 Foreldresamtaler.....	15
2.4.2 Å veilede foreldre.....	16
2.5 Ytre instanser	17
2.5.1 Helsestasjonen	17
2.5.2 PP-tjenesten	17
2.5.3 Barnevernet og barnehagen.....	17
2.5.4 Bekymringsmelding	18
2.5.5 Taushetsplikt.....	19
3.0 Metode.....	20
3.0.1 Valg av metode	20
3.1 Intervjuguide.....	21
3.1.1 Valg av informanter	22
3.2 Datainnsamling	22
3.2.1 Vår taushetsplikt	23

3.2.2 Forskningsetiske omsyn	24
3.3 Transkribering.....	25
3.3.1 Analyse.....	25
3.4 Metodekritikk	26
3.4.1 Reliabilitet	26
3.4.2 Validitet.....	27
3.4.3 Generalisering.....	28
4.0 Funn	28
4.1 Begrepet omsorgssvikt	28
4.2 Hvordan arbeides det med personalet rundt omsorgssvikt.....	29
4.3 Hva er viktig i arbeidet som pedagogiske leder ved mistanke om omsorgssvikt av et barn	31
4.4 Samarbeid med foreldre med omsorgssvikt i fokus	33
4.5 Innhenting av informasjon om barnet fra foresatte'	35
4.6 Samarbeid med ytre instanser	37
5.0 Drøfting	40
5.1 Hvordan pedagogiske ledere forstår begrepet omsorgssvikt.....	40
5.2 Hvordan arbeides det med personalet og omsorgssvikt.....	41
5.3 Hva er viktig i arbeidet som pedagogisk leder ved mistanke om omsorgssvikt av et barn	42
5.4 Hvordan vil den pedagogiske lederen samarbeide og forholde seg til foresatte når omsorgssvikt er i fokus	44
5.5 Hvordan vil den pedagogiske lederen innhente informasjon fra barns foresatte	45
5.6 Samarbeid med ytre instanser	46
6.0 Avslutning	47
7.0 Referanser.....	50
8.0 Vedlegg	53

1.0 Innledning

I denne innledningen skal vi gå inn på og gjøre rede for valg av tema og problemstilling. Deretter vil vi vise hvordan vi har bygd opp oppgaven og vise til sentrale begreper som vi kommer til å bruke gjennomgående. I tillegg vil vi gå inn på hvorfor omsorgssvikt er et viktig tema, og opplyse om viktigheten av god faglig kompetanse innenfor område.

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Etter samtaler og diskusjoner oss imellom, kom vi frem til at vårt tema skulle være omsorgssvikt, og hvordan barnehagepersonell arbeider med det. Barns utvikling i deres første leveår, er avgjørende for å ha et godt og fullverdig liv i samfunnet vi lever i. Barnas behov må bli nøye håndtert for at denne utviklingen skal gå i riktig retning, og i riktig tempo. Derfor er det sentralt for barn som blir utsatt for omsorgssvikt, at barnehagepersonalet har kompetansen som behøves for å oppdage det, og videre hindre at det forekommer. Rammeplanen sier at gjennom den daglige og nære kontakten med barna, er barnehagen i en sentral posisjon til å kunne observere, og motta informasjon om barnas omsorgs- og livssituasjon (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 11). Personalet skal ha et bevisst forhold til at barn kan være utsatt for omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep, og vite hvordan dette kan forebygges og oppdages.

Videre sier rammeplanen at barnehagen skal ivareta barnas behov for omsorg. Omsorg er en forutsetning for barnas trygghet og trivsel, og for utvikling av empati og nestekjærighet (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 19). Ut ifra det rammeplanen sier, så er det en stor nødvendighet at personalet i barnehagen evner å gi omsorg til barna. I tillegg står det at barnehagen skal gi barna mulighet til å utvikle tillit til seg selv og andre. I barnehagen skal alle barna oppleve å bli sett, forstått, respektert og få den hjelp og støtte de har behov for.

Barnehagen skal aktivt legge til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom barn og personal, og mellom barna, som grunnlag for trivsel, glede og mestring. Personalet skal arbeide for et miljø som ikke bare gjør barna til mottakere av omsorg, men som også verdsetter barnas egne omsorgshandlinger (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 19).

1.2 Problemstilling

I barnehagen legges grunnlaget for barnas helhetlige utvikling. Dersom noe forstyrrer denne utviklingen, kan det få alvorlige konsekvenser senere i livet. Vi har derfor valgt denne problemstillingen:

Hvordan arbeider pedagogisk leder med å følge opp omsorgssvikt barnehagen?

1.3 Begrepsavklaring

Omsorgssvikt

Omsorgssvikt er et relativt begrep.

En skiller ofte mellom omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep. En slik oppdeling kan være kunstig, der et barn som lever med vold og rus i familien, alltid lever med omsorgssvikt. Det finnes ikke en klar grense der en kan si at dette er omsorgssvikt, og dette er ikke (Nordhaug, 2018, s.22).

Det er flere forskjellige forhold i hjemmet til et barn som kan føre til at barn ikke får dekket sine behov i oppveksten.

Vi skriver at begrepet har en lang rekkevidde. Med det mener vi at omsorgssvikt er et omfattende begrep, på den måten at det oppstår i forskjellig grad. Dersom et barn møter opp i barnehagen med tom matboks en dag, så er ikke det noe vi ser på som omsorgssvikt. Det er lov å glemme seg en gang i blant. Av og til kan det gå fort i svingene med barn som skal leveres til barnehagen før foreldrene skal på jobb. Men dersom barnet møter opp i barnehagen regelmessig med tom matboks, så må en begynne å vurdere situasjonen. I et sånt tilfelle har barnets foresatte (omsorgspersonene) feilet i å møte et av barnets grunnleggende behov. I mange tilfeller vil dette være et enkelt problem å løse for barnets foresatte, i andre tilfeller kan det stikke dypere enn som så.

Omsorgssvikt er altså å forstå som mangelen på det barn trenger i forhold til det en tilbyr dem. Det engelske ordet "neglect" blir oftere og oftere brukt på norsk som et synonym til

begrepet omsorgssvikt, og det gir mening i mange sammenhenger. Evnen til å gi omsorg er ikke bare en egenskap hos enkeltmennesket i dagliglivet, men òg når en spesiell situasjon inntreffer (Killén, referert i Nordhaug, 2018, s. 22).

Pedagogisk leder

En pedagogisk leder er tildelt et ansvar som omhandler tilretteleggingen av det pedagogiske opplegget. Den pedagogiske lederen skal veilede og forsikre at barnehageloven og rammeplanen oppfylles gjennom det pedagogiske arbeidet (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 16).

Siden problemstillinger som gjelder mulig omsorgssvikt er et særlig ømtålig tema, vil det kunne bli behov for at noen i teamet tar en førende eller ledende rolle. Pedagogisk leder, som teamleder, bruker sin faglige og relasjonelle kompetanse, og har et overordnet ansvar i dette arbeidet (Aasen, 2012, s. 34).

1.4 Oppbygging av oppgaven

I kapittel 1 har vi redegjort for valg av tema og problemstilling. I kapittel 2 går vi gjennom forskjellige begreper knyttet til omsorgssvikt, og teori om observasjon, foreldresamarbeid og samarbeid med ytre instanser. I kapittel 3 tar vi for oss hvordan vi har arbeidet med innsamling og håndtering av data. I kapittel 4 analyserer vi våre funn, og deretter drøfter vi dem opp mot fagbasert kunnskap i kapittel 5. Til slutt kommer vi med vår konklusjon som svar på problemstillingen.

Gjennom hele oppgaven bruker vi både foreldre og foresatte når vi omtaler omsorgspersonene til barna. Vi har gjort det på denne måten, fordi de blir omtalt på ulike måter i litteraturen, samt at det vil være mest hensiktsmessig for oss i ulike sammenhenger.

2.0 Teorigrunnlag

I denne delen vil vi legge frem teorien som vi vil drøfte opp mot våres funn senere i oppgaven. Rammeplanen og barnehageloven inneholder retningslinjer og regler som tar for seg barnehagelærernes plikt og posisjon i arbeidet med omsorgssvikt.

2.1 Lovverk og retningslinjer

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling (Barnehageloven, 2008, § 1).

Gjennom den daglige og nære kontakten med barna er barnehagen i en sentral posisjon til å kunne observere og motta informasjon om barnas omsorgs- og livssituasjon. Personalet skal ha et bevisst forhold til at barn kan være utsatt for omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep, og vite hvordan dette kan forebygges og oppdages (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 11).

Omsorg er en forutsetning for barnas trygghet og trivsel, og for utvikling av empati og nestekjærlighet, derfor skal personalet i barnehagen sørge for at alle barn opplever trygghet, tilhørighet og trivsel i barnehagen (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 19).

2.2 Pedagogisk dokumentasjon i barnehagen

Dokumentasjon av personalets arbeid synliggjør hvordan personalet arbeider for å oppfylle kravene i barnehageloven og rammeplanen (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 39)

I dette kapitlet vil det være formålstjenlig å drøfte den faglige kunnskapen, og kildene, i forhold til en prosess der barnehagelærer i sin observasjon av mulig omsorgssvikt, beveger seg fra en følelse eller generell bekymring, og videre til at det kanskje skal iverksettes tiltak for å løse situasjonen. Derfor skal vi først redegjøre om generell bekymring, videre om måter å undersøke og observere barns trivsel, samt tegn på omsorgssvikt, deretter om profesjonell håndtering sammen med leder / personalet.

Litteraturen sier: «Gjennom ulike former for pedagogisk dokumentasjon kan en få tilgang til en rik kilde til ny viten og økt selvforståelse. Refleksjon over den informasjonen som observasjon og andre dokumentasjonsmetoder bringer fram, kan gi personalet større forståelse for egne væremåter og relasjoner i barnehagen» (Kvistad og Søbstad, 2005, s. 201).

I barnehagen er observasjon og dokumentering av observasjonene essensielt i arbeidet med å se å følge opp omsorgssvikt. I samspillet mellom barna eller i andre situasjoner i barnehagen er det mye å observere, når det i situasjoner blir gjort eller sagt noe av et barn, kan dette vekke en uro eller en bekymring. Denne kan komme brått ved at det skjer noe, eller det kan være noe en har tenkt på, og observert over tid. Bekymringen kommer av at et barn sier eller gjør noe som får den sensitive voksne til å lure på hvor dette kommer fra (Nordhaug, 2018, s. 68).

Det er nå en begynner å observere og dokumentere sine bekymringer og den voksne kan se at et barn i de daglige situasjonene som samlingsstunder, måltider og i frilek med andre barn, har problem med å regulere følelser og atferd. Ifølge Nordhaug (2018, s.71) får en mye informasjon av barna når de gjenopplever lignende situasjoner i barnehagen, som de har hatt hjemme. Da kan de få en reaksjon som minner dem på noe, som gjør at en situasjon i barnehagen blir assosiert med noe som har hendt hjemme. Barnet kan da ende med å fortelle om denne situasjonen, og den voksne kan få en forståelse for hva barnet har opplevd. «Barn vil knytte seg til de foreldrene de har, og de mønstrene for tilknytning vil de ta med seg i samspillet med andre» (Nordhaug, 2018, s. 71).

Barn tar da med seg erfaringer fra ting som har hendt dem hjemme og forventer det samme mønsteret i barnehagen. Denne forventningen kan ligge i hvordan de ordlegger seg, men det er oftest i adferd, hvor vi ser at barna utagere eller behandler andre på en ubehagelig eller med en avvikende oppførsel. Lehn (2009) kartla i sin masteroppgave hva som vekker bekymring og sterk uro hos de ansatte i barnehage, og det var 5 ulike temaer som kom frem som fører til bekymring. Disse er:

Avvik fra normal utvikling

Atferdsendring

Uklar tilknytning

Manglende tilfredsstilling av primære behov

Tydelige tegn på vold eller overgrep

2.2.1 Deling av bekymringer

Gjennom prosessen der en observerer noe som en mistenker kan være omsorgssvikt, er det viktig å ta det opp med sin leder for å ikke sitte med bekymringene alene. Ellers kan det ende med at en bagatelliserer dem, eller overdriver bekymringene. Nordhaug (2018, s. 69) forklarer at når en barnehagelærer blir bekymret for et barn og ikke går rett til sin leder, er dette uheldig. Hvis en ikke samhandler med organisasjonen sin kan det skape konflikt mellom ulike perspektiv. For når en ansatt sitter alene med sine bekymringer føles dette som en privat opplevelse. Men alt som oppleves som bekymringsverdig i observasjoner av et barn skal håndteres profesjonelt på arbeidsplassen. Han forteller videre at det er mange steg i prosessen fra tidlig uro, til at det har vært en bekymring en skal gjøre noe med. Disse består av blant annet: observasjon, konsultasjon, samtale med leder, samtale med barn og lignende. Dette vil typisk kunne beskrives i faser i utviklingen av bekymringer. Keilmann referert i Nordhaug (2018, s. 73) har i en artikkel (2016) identifisert 5 faser i prosessen fra en ansatt i en barnehage blir bekymret for et barn til meldingen blir sendt. Disse er:

- 1.den individuelle bekymringen.
- 2.kollektiv tematisering.
- 3.kollegial meningsdanning.
- 4.konkretisering av bekymringen.
- 5.avgjørelsen.

Her ser vi at den kollegiale tolkingen er sentralt og viktig for å lage et mer helhetlig/omforent bilde, slik at det blir den beste løsningen for barnet.

2.3 Kompetanse

Gjennom utdanning og praksis har førskolelærere gode kunnskaper om barns utvikling, samtidig som de også har ferdigheter i å observere barn. Yrkesgruppen har betydelig kompetanse på hva som er normal utvikling for barn i aldersgruppen 1-5 år, og ikke minst; hva som ut fra dette ikke anses som normalt (Claussen, 2010, s. 18).

Det er viktig at individer i personalet som sitter inne med slike kunnskaper deler den med de ufaglærte i teamet.

Pedagogisk leder arbeider i team der en stor del er assistenter. Assistentene er ingen ensartet gruppe. De har ulike kompetanser og erfaringer som er viktige for barnehagen, men kunnskapene og erfaringene deres ligger på et annet nivå enn hos barnehagelærerne. De har ikke den samme faglige kompetansen i barnehagearbeidet, som sine pedagogiske ledere. En sentral lederoppgave er å øke assistentenes kompetanse i barnehagearbeidet, fordi de ofte arbeider alene med pedagogiske oppgaver, og fordi de er viktige aktører i selve teamarbeidet. Med et team perspektiv på ledelse åpner det seg noen muligheter for å forstå teamlæring som arbeidsplasslæring, og hvilke rammevilkår som kreves for å kunne legge til rette for læring og kunnskapsutvikling i teamene (Aasen, 2012, s. 12).

Omsorgssvikt, og hva som samfunnet oppfatter og definerer som omsorgssvikt gjennom lover og regler, vil være i stadig endring. Barnehagen må være lærende og utvikle kompetanse slik at den er rustet til å møte nye krav og utfordringer. Som pedagogisk samfunnsinstitusjon må barnehagen være åpen, kunne ta inn over seg endringer i omsorgssvikt, og måter å håndtere problem situasjoner når de oppstår. Det vil kreve kompetanse til å observere, til å tolke, og til å fatte vedtak om mulige tiltak (Aasen, 2012, s. 21). Dette forutsetter at det er samarbeid i teamet, mellom leder og øvrig personale, hvor de er åpne mot hverandre og deler kompetanser. Det er en forpliktelse å håndtere omsorgssvikt, og komplementære ferdigheter skaper kvalitet i arbeidet (Aasen, 2012, s. 26). Det skjer ved å utnytte de ulike medlemmenes sterke sider, og å fordele arbeids- og ansvarsoppgaver i forhold til den enkeltes kompetanse. Slik kan teamet få best kompetanse som helhet, med de ulike ressursene man har til rådighet.

Teamet bør derfor kartlegge og ha tillit til hverandres ulike kompetanser. Håndtering av mulig omsorgssvikt, kreves det god og tillitsfull informasjonsflyt og god kunnskapsdeling (Aasen, 2012, s. 31).

2.4 Foreldresamarbeid

I denne delen av oppgaven skal vi ta for oss foreldresamarbeid i barnehagen. Vi går først inn på teori om det generelle foreldresamarbeidet, før vi går videre inn på foreldresamtaler og til slutt veiledning av foreldre.

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling, jf. barnehageloven §1 (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 29).

En god dialog og tillit er to sentrale aspekter i arbeidet med foreldresamarbeid. Ved tilfeller av omsorgssvikt, er et godt samarbeid med foreldrene en viktig del av prosessen med å rette opp i skadene. Den pedagogiske lederen har et overordnet ansvar i forbindelse med foreldresamarbeid. Den pedagogiske lederen er tilstede på foreldresamtaler og andre type møter, og har innsikt i alt som berører avdelingen han eller hun er en del av. Sammen med resten av avdelingen, skal den pedagogiske lederen legge til rette for at en god dialog og oppbygging av tillit kan forekomme mellom barnehagen og barnas foresatte.

Nordhaug (2018, s. 75) skriver at det er viktig for barn at foreldre og barnehagen drar i samme retning. Ved fravær av en god dialog, kan barnehagen- og foreldrenes «retninger» være forskjellig. Rammeplanen (2017, s. 29) sier at barnehagen skal ivareta foreldrenes rett til medvirkning og arbeide i nært samarbeid og forståelse med foreldrene.

Mye av ansvaret for å legge til rette for et godt samarbeid ligger på barnehagen. En god dialog er ofte preget av gjensidig tillit. Dersom foreldrene kjenner og stoler på de som arbeider med barnas deres, så vil det gjøre samarbeidet bedre. I rammeplanen står det at:

På individnivå skal barnehagen legge til rette for at foreldrene og barnehagen jevnlig kan utveksle observasjoner og vurderinger knyttet til enkeltbarnets helse, trivsel, erfaringer, utvikling og læring. Barnehagen skal begrunne sine vurderinger overfor foreldrene og ta hensyn til foreldrenes synspunkter. Samarbeidet skal sikre at foreldrene får medvirke til den individuelle tilretteleggingen av tilbudet (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 29).

Barnehagen har et samfunnsmandat og et verdigrunnlag som barnehagen selv har ansvaret for å forvalte. De ansatte i barnehagen skal forholde seg profesjonelle, uavhengig av forholdet en har med de foresatte og uavhengig av hva situasjonen måtte være. Videre står det i rammeplanen (2017, s. 29) at barnehagen må tilstrebe at barnet ikke kommer i lojalitetskonflikt mellom hjemmet og barnehagen. En lojalitetskonflikt vil være uheldig for barnets utvikling.

2.4.1 Foreldresamtaler

For å forstå forholdet mellom et barn og sine foreldre, må vi basere oss på samtaler og observasjoner med og av begge parter (Killén, 2009, s. 306). For å forstå foreldrenes oppfatning av barnet, må vi lytte til hvordan foreldrene omtaler og tiltaler barnet. Foreldrenes oppfatning av barnet vil si noe om foreldrenes potensiale til å begå overgrep, eller påføre barnet en annen type omsorgssvikt. Dersom omsorgssvikt av et eller annet slag har funnet sted vil foreldrenes oppfatning av barnet si noe om det er fare for gjentakelse eller ikke (Killén, 2009, s. 306).

Dersom foreldre har en forvrengt oppfatning av barnet, vil barnehagepersonale være en av de første profesjonene som registrerer dette. Hverdagen består av møter og samspill med barn og deres foreldre. Barnet er sentrum for oppmerksomheten, uformelle møter og samtaler vil i stor grad dreie seg om barnet. For at barnehagepersonalet skal få best mulig forståelse for foreldrenes oppfatning av barnet, så kan det stilles enkle spørsmål som stimulerer foreldrene til å snakke om barnet sitt. Svarene på disse spørsmålene kan gi en indikator på om foreldrene er egnet eller ikke. En forvrengt oppfatning av barnet bør alltid gi grunnlag til bekymring (Killén, 2009, s. 307).

Killén (2009, s. 307) nevner noen spørsmål som kan stimulere foreldre til å snakke om deres barn:

Jeg kjenner ikke barnet ditt. Kan du beskrive han/henne for meg?

Du sa han var vanskelig. Hvordan er han når han er vanskelig?

Hvordan er han og hvordan har han endret seg?

Hvem ligner han på?

2.4.2 Å veilede foreldre

Vi har alle forskjellige forutsetninger når det kommer til evnen til å gi omsorg. Det er vanskelig å gi omsorg til barn, når en selv ikke har fått omsorg og derfor heller ikke følelsesmessig vet hva det er (Killén, 2010, s. 123). Barnehagen vil gjerne hjelpe foreldrene til å kunne gi barna sine omsorg. Det terapeutiske omsorgselementet er sentralt i arbeid med familiene (Killén, 2010, s. 123). Selv om foreldrene har opplevd omsorg gjennom deres liv, så kan de fortsatt ha vanskeligheter med å gi det, når de befinner seg i en vanskelig situasjon der de selv får lite hjelp og støtte (Killén, 2010, s. 123). Omsorgselementet vil derfor være en viktig del av arbeidet med foreldre i omsorgssviktsituasjoner (Killén, 2010, s. 123).

Barnas utvikling har noe til felles med foreldrenes utvikling i foreldrerollen. Foreldre må se barnet, og kunne lese dets signaler før de kan respondere på en måte som står i forhold til barnets behov (Killén, 2010, s. 126). Foreldrefunksjonen må styrkes på både det kognitive og det følelsesmessige, for å kunne oppnå en realistisk oppfatning av barnet. En realistisk oppfatning av barnet innebærer realistisk forventninger til barnet, evne til å engasjere seg positivt følelsesmessig i barnet, og evne til empati. Evne til empati vil si evnen til å leve seg inn i hvordan barnet har det (Killén, 2010, s. 126).

Barnehagen vil hjelpe foreldrene med å tolke signaler og dekke barnas behov. Mange foreldre har et feil bilde av hvordan barn skal ha det, og hvordan deres behov kan dekkes. Mange vil heller ikke innse at de gjør feil. Heldigvis så har en også de som lar seg veilede, slik at de kan utvikle seg som foreldre og ha barnets beste i fokus. Killen (2010, s. 126) skriver at når det gjelder utvikling av en realistisk oppfatning av barnet, dreier det seg som å synliggjøre barnet, hjelpe foreldrene til å se barnet og tolke de signalene barnet sender. Dette kan barnehagen hjelpe foreldrene med. Gjennom et samvær med foreldre og barn, der vi fokuserer på barnet, stimulerer foreldrene til å se barnet og viser foreldrene hva vi ser.

2.5 Ytre instanser

I denne delen av oppgaven skal vi snakke om de ulike offentlige instansene som er knyttet til barnehagen, og dens arbeid med omsorg og helse. Her vil vi nå snakke litt om disse instansene, der vi først skal fortelle om helsestasjonen og PPT som egne institusjoner, til å videre gå i dybden rundt barnevernet, der vi vil se på hvordan de samarbeider med barnehagen, og hvilke ulike arbeidsmetoder de bruker i en barnehagekontekst.

2.5.1 Helsestasjonen

Helsestasjonen 0-5 år tilbyr gratis støtte til alle familier med barn som er i denne alderen. Alle barn har rett på 14 konsultasjoner hos helsestasjonen, helt fra de er født til de er fem år gammel. Helsestasjonen tilbyr hjelp og råd fra sykepleiere, leger og fysioterapeuter. Videre samarbeider helsestasjonen blant annet barnehagen og PPT, der de tilbyr hjelp med søvn, samspill, trivsel, kosthold og mye mer. Et viktig aspekt ved helsestasjonen er mulighetene de gir til nybakte foreldre, gjennom å gjøre dem i trygge i foreldrerollen, og bidra til at barn får en god og trygg oppvekst. Dette innebærer mye foreldreveiledning, der de nevnte punktene som samspill, søvn og kosthold er sentrale (Helsedirektoratet, 2019).

2.5.2 PP-tjenesten

PPT står for: Pedagogisk psykologisk tjeneste, og er blitt opprettet for å hjelpe både gamle og unge med ulike særskilte behov som trenger tilrettelegging. Hensikten er at alle får et inkluderende, likeverdig og tilpasset pedagogisk tilbud. PP- tjenestens oppgaver omhandler konsultasjon til lærere/pedagoger, undersøkelse i atferds, konsentrasjon og lærevansker hos barn og mye mer (Utdanningsdirektoratet, 2017).

2.5.3 Barnevernet og barnehagen

Barnevernlovens formål og oppgave er å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, skal få nødvendig hjelp og omsorg til rett tid (Barnevernloven, 2018, § 1).

Barnevernet har en vesentlig rolle i samarbeidet med barnehagen. De tilbyr ulike former for hjelp og veiledning, ofte i situasjoner der barnehagens ressurser ikke strekker til, og støtte fra ytre instanser er nødvendig. Barnehageloven påpeker at ansatte i barnehagen skal: «gi sosialtjenesten og den kommunale helse- og omsorgstjenesten bistand i klientsaker. De skal i sitt arbeid være oppmerksom på forhold som bør føre til tiltak fra kommunens side, og skal av eget tiltak gi sosialtjenesten eller den kommunale helse og omsorgstjenesten opplysninger om slike forhold» (Barnehageloven, 2018, §21).

Nå skal vi gå mer i dybden på hvordan barnevernet samarbeider med barnehagen, og hvilke ulike arbeidsmetoder barnevernet bruker i en barnehagekontekst.

2.5.4 Bekymringsmelding

Eriksen og Germeten (2012, s. 184) forteller at et av de første leddene i prosessen ved samarbeid mellom barnehage og barnevern, handler om bruken av bekymringsmelding. En bekymringsmelding er en henvendelse til barneverntjenesten fra barnehagen, der mistanke om omsorgssvikt vil bli presentert. Denne meldingen kan innbefatte enkelt barn, men også en søskenflokk. Innmeldingen kan bli gjort både muntlig og skriftlig, men i en barnehagekontekst må den gjøres skriftlig. Dette er grunnet kontradiksjonsprinsippet, som handler om at «foresatte har rett til å imøtegå de påstander som fremsettes mot dem» altså at foresatte skal kunne forklare og argumentere for seg selv. Foresatte skal vite om at en bekymringsmelding vil bli sendt inn, og dermed er det vesentlig at bekymringsmeldingens innhold er så konkret som mulig, beskriver i detalj grunnlaget for bekymring, blir dokumentert og skrives med tanken om at foresatte kommer til å få innsyn i den i ettertid.

Ansatte i barnehager har fått kritikk fordi de melder lite til barnevernet. Men vi ser likevel ut ifra statistikk hentet fra Nordhaug (2018, s. 69) at barnehager står for 20% av meldingene til barnevernet i aldersgruppen 3-6 år, og er den instansen som melder mest i denne aldersgruppen. Av barna i 0-2 år står de for omtrent 4,6% av meldingene. Nordhaug (2018, s. 69) tolker dette som at meldingene oftere kommer når barn får språk, og at det kan være vanskelig å tolke tegn på omsorgssvikt hos de minste barna.

2.5.5 Taushetsplikt

Barneverntjenestens ansatte har en mer utvidet taushetsplikt enn det ansatte i barnehagen har. Ansatte i barnehagen følger forvaltningsloven § 13 når det gjelder opplysninger om personlige forhold, mens barneverntjenesten har en egen lov (Barnevernsloven, 2009, § 6-7) som presiserer at detaljer angående personlige forhold som sted, fødselsdato, yrke, sivilstand er også taushetsbelagt. Bare at en familie har en tilknytning til en barnevernssak, vil barnevernloven definere dette som personlige forhold, og dermed vil de opplysningene vi nevnte over være taushetsbelagt (Eriksen & Germeten, 2012, s. 79).

Undersøkelser utført av Eriksen referert i Eriksen & Germeten (2012, s. 86) viser at melderne til barnevernet har vært usikre i ettertid av innmelding, på grunn av ingen kontakt fra barnevernet. Usikkerheten ligger både i at de ikke vet om barnevernet har forstått og tolket bekymringsmeldingen på rett måte, men også hvordan for eksempel barnehagen skal videre arbeide med det gitte barnet og dens familie, når detaljene rundt saken er taushetsbelagt. Dette er en faktor som har stor innflytelse på svikt i tillit til barnevernet, noe som påvirker statistikken angående rapportering av omsorgssvikt. I 2009 fikk barnevernsloven en ny bestemmelse. Denne nye loven tok mer hensyn til de ulike offentlige melderne, som for eksempel barnehagelærere og deres behov for tilbakemelding, for å styrke samarbeidet med barneverntjenesten. Loven utførte en endring i reglene om tilbakemelding, der barneverntjenesten nå er pliktet til å sende tilbakemelding til alle som har delt en bekymringsmelding. Det er likevel et skille mellom tilbakemeldingene, der privatpersoner som sender inn en melding, vil bare motta en tilbakemelding som bekrefter at deres bekymringsmelding er mottatt, også kalt en «generell tilbakemelding», mens meldere som er fra offentlige organer som barnehagen, vil nå kunne motta det som kalles for en «særskilt tilbakemelding». Den særskilte tilbakemeldingen vil gi meldere fra instanser som barnehagen mer innsikt i hvordan barnevernet har valgt å arbeide med den meldte saken, gjennom hvordan bekymringsmeldingen er blitt oppfattet, for å styrke tillit, men også via informasjon om hvordan saken vil bli fulgt opp, og når eventuell undersøkelse av saken er avsluttet. I enkelte tilfeller kan varslere fra for eksempel barnehagen motta informasjon om hvilke konkrete tiltak barnevernet har planlagt å iverksette, hvis barnevernet mener det er nødvendig for barnets utvikling. Dette er likevel informasjon barnehagelærere ikke kan kreve, som kan igjen sette opp en barriere i samarbeidet mellom barnehage og barnevernet (Eriksen & Germeten, 2012, s. 86).

3.0 Metode

Bergsland (2018, s. 66) definerer metode som en «fremgangsmåte som blir brukt for å kunne frembringe kunnskap, eller etterprøve påstander som fremsettes med krav om å være sanne, gyldige eller holdbare». En metode er altså et middel til å løse problemer, og dermed komme frem til ny kunnskap. Alle ulike midler som arbeider mot dette målet, blir sett på som en variasjon av metode.

Ifølge Johannesen, tuft og Christoffersen referert i Bergsland (2018, s. 66) vil vi ved bruk av vitenskapelig metode kunne få svar på ulike spørsmål, vi har angående forskningen vi skal utføre. Det finnes flere ulike metoder en kan velge mellom, der kvalitativ metode, og kvantitativ metode står sentralt. Metodene brukes for å samle inn, tolke og analysere data, som er en essensiell del av empirisk forskning.

3.0.1 Valg av metode

Vi har valgt å bruke kvalitativ metode som vårt utgangspunkt for datainnsamling. Dette er grunnet fordi vi ikke vil se på et større aspekt av omsorgssvikt, siden dette er noe som allerede finnes mye informasjon og statistikker på, men heller få et dypere blikk på hva pedagogiske ledere i barnehagen med mye erfaring har å si om temaet. Vi tenker å bruke intervju til å innhente informasjon, der vi vil sette søkelyset på den pedagogiske lederen i barnehagen, og hvilke erfaringer den har med omsorgssvikt.

Dalen (2012, s. 112) forteller at kvalitative intervjuer er godt egnet for datainnsamling når vi er ute etter å få intervjuobjektets egne tanker, følelser og erfaringer. Dermed er dette et naturlig valg for oss.

Selv om hovedfokus for informasjonsinnsamling vil være intervjuene med de pedagogiske lederne, ønsker vi å anvende metodetriangulering. På denne måten kan vi først snakke med de pedagogiske lederne om hvordan de arbeider med omsorgssvikt, og hvilke erfaringer de har med det, til å videre bekrefte dette med personalet gjennom en kort spørreundersøkelse. På denne måten vil troverdigheten av informasjon fra intervjuene øke (Bergsland, 2018, s. 69).

3.1 Intervjuguide

En intervjuguide inneholder spørsmål og emner som skal snakkes om i intervjuet, der hvor det også inkluderes blant annet hvilken rekkefølge spørsmålene skal bli presentert i. En intervjuguide kan være strukturert, eller delvis strukturert, hvor vi velger å ha den delvis strukturert, med tanke på temaet. Hensikten med en intervjuguide er å lage en pekepinn som forskeren kan følge, slik at alle emner blir belyst, samt at problemstillingen holdes sentral gjennom hele samtalen (Bergsland, 2018, s. 71).

Gjennom oppbyggingen av intervjuguiden har vi diskutert hvilken rekkefølge vi vil ha spørsmålene i, samt hvilke typer spørsmål vi skal spørre. Litteraturen forteller oss at gjennom utfyllende spørsmål som fokuserer på detaljer og informantens egen opplevelse av emnet, vil det gi informanten den nødvendige oppfordringen til å gi en best mulig beskrivelse (Dalland, 2007, s 133). Vi ønsker å skape en komfortabel setting for informantene både gjennom vår egen holdning, men også gjennom spørsmålene vi stiller. Søbstad og Løkken (2013, s. 111) forteller om ulike typer spørsmål og rekkefølgen av de, som kan være gode å inkludere i et kvalitativt intervju. Siden temaet er omsorgssvikt, vil vi ikke gå inn på vanskelige og følsomme spørsmål med en gang, men heller «varme opp» informanten med u-kontroversielle spørsmål, som hvor lenge informanten har jobbet der, informantens stilling, og hvor mange barn som går i barnehagen. Deretter vil vi tenke på rekkefølge av stilte spørsmål, samtidig som vi sørger for at vi får de ulike spørsmål variantene inn i intervjuet, her peker vi på bakgrunns spørsmål, kunnskapsspørsmål, atferdsspørsmål og spørsmål rundt holdninger samt verdier .

Gjennom disse spørsmålene med fokus på rekkefølge, har vi klart å sette sammen en guide som gir rom for innspill fra informanten sin side, samt åpenhet og muligheter for tolkning. Hensikten bak dette var for å igjen bygge på tanken om at intervjuet skal være komfortabelt for informantene, men også åpne for spontanitet under intervjuet, slik at muligheten for uventede svar og dypere tolkninger kan komme frem (Dalland, 2007, s 134).

Omsorgssvikt er et sårt tema, og for å kunne være sikker på at informasjonen vi mottar er beskrivende og reell, tenker vi at bruken av intervjuguide er en god ide. Den vil gi muligheten for informantene til å forberede seg, slik at faktorer som nervøsitet blir minsket.

3.1.1 Valg av informanter

Vi har valgt å bruke en strategisk strategi for å plukke ut hvem vi vil intervju til undersøkelsen vår. Denne strategien har vært basert på erfaringer vi har fra praksis, samt uformelle samtaler med de ulike informantene. Dalland (2007, s. 147) forteller at i valget av informanter, kan en ofte bli bekymret, fordi en ikke vet om informanten faktisk ønsker å snakke med deg, noe som kan ødelegge den essensielle settingen som et kvalitativt intervju bygger på. For å unngå dette, har vi kontaktet informanter vi vet er opptatt av temaet, og som er villige til å dele sine tanker og opplevelser rundt det.

Intervjuobjektene vi har håndplukket, er alle pedagogiske ledere i sine barnehager. Vi har kjennskap til to av barnehagene fra før av, mens den siste er ukjent. En av informantene er nå styrer, men har lang erfaring med pedagogisk ledelse i barnehagen, de to andre informantene har pedagogisk leder som nåværende stilling. Siden omsorgssvikt er et nyere tema i barnehageutdanningen, har vi valgt informantene våre ut ifra hvor lenge de har jobbet i barnehagen. På denne måten vil vi forhåpentligvis kunne oppleve et bredt spekter angående deres kunnskap, forståelse og arbeid med omsorgssvikt. Informant A som er styrer har jobbet i over 25 år, informant B har vært pedagogisk leder i 12 år, mens informant C har vært pedagogisk leder i 3-4 år.

3.2 Datainnsamling

Det aller første vi gjorde før vi startet prosessen med datainnsamling, var å få godkjenning fra NSD. De godkjente oppgaven vår, og ga oss grønt lys til å utføre forskningen vår. (se vedlegg 1)

Innhenting av informasjon til denne oppgaven viste seg å ikke gå slik vi hadde planlagt. Planen var å gå ut i barnehager og intervju pedagogiske ledere, samt dele ut et mindre spørreskjema til ansatte i barnehagene. På grunn av covid-19, måtte vi endre taktikk på hvordan vi skulle få intervjuet disse tre informantene, der hvor vi også måtte legge spørreskjemaet på hyllen, siden vi ikke fikk komme på besøk i barnehagene. Vi ble derfor anbefalt å bruke et digitalt verktøy som kalles «Zoom», et verktøy som tilbyr møter elektronisk, noe vi studenter har kjennskap til fra før.

Vi leste på NSD sine nettsider om dette byttet var akseptabelt, noe vi fikk bekreftet der.

Dette digitale verktøyet var et helt nytt konsept for informantene, som gjorde at vi på forhånd måtte gi støtte til hvordan verktøyet skulle bli brukt, og hvordan det skulle bli installert. Vi merket fort at vi måtte tenke enda mer på dette med en komfortabel setting under intervjuene, siden dette verktøyet var helt nytt for informantene. Vi skulle ikke lenger sitte i et rom sammen med informantene, men heller se alle sine ansikt på samme skjerm. Dette medførte at informantene selv ønsket endringer i hvordan intervjuene skulle bli utført. Alle tre informantene gikk med på at alle vi tre fikk være med på møtet, men at to av oss skulle slå av kamera, samt skru av mikrofonen etter at introduksjonen var ferdig.

Først tenkte vi at det ville vært best om alle hadde en stemme i intervjuene, men siden det er et såpass sårt tema, tenkte vi at vi måtte bøye oss for informantenes ønsker. Heldigvis har zoom verktøyet en funksjon som en bruker til å kommunisere med hverandre skriftlig under møtene, noe vi dermed kunne bruke til å stille spørsmål vi som ikke satt i intervju stolen satt inne med. Alle satt i intervju stolen en gang hver.

Denne fremgangsmåten fungerte veldig bra, fordi det var tydelig at informantene var komfortable i denne nye settingen, gjennom at de supplerte med lange og detaljerte svar, samt varigheten på intervjuene.

Intervjuet med informant A varte i: 43 minutter.

Intervjuet med informant B varte i: 33 minutter.

Intervjuet med informant C varte i: 29 minutter.

3.2.1 Vår taushetsplikt

Forskning er avhengig av at informanter har tillit til at vi som forskere har taushetsplikt om informasjonen vi får gjennom våre undersøkelser (Dalland, 2012, s. 104). Vi som er i en profesjonsutdanning, har allerede gode kunnskaper om hva dette innebærer.

“Vi som arbeider med en forskningsoppgave, er pliktet til å hindre at andre får adgang eller kjennskap til opplysninger undergitt taushetsplikt”. Dette gjelder spesielt opplysninger som vi har fått av et forvaltningsorgan, som barnehagen er. Eller opplysninger om personer som står i et avhengighetsforhold til en instans, for eksempel barnehagen, eller barnevernet (Dalland, 2012, s. 104).

3.2.2 Forskningsetiske omsyn

Behandlingen av personopplysninger er et essensielt aspekt ved forskningsetikk, der det er lovfestet at ingen skal bli krenket gjennom behandling av personopplysninger og lignende (Bergsland, 2018, s. 83).

Videre forteller Bergsland (2018, s. 83) om forskerens etiske ansvar, at den kan deles i tre deler, og vi vil nå fortelle om hvordan vi har tatt hensyn til disse.

Informert samtykke er den første delen, den innebærer at informantene skal bli informert om undersøkelsens mål, at deltakelsen i undersøkelsen er frivillig, samt at informanten kan trekke seg og sin data når som helst (Bergsland, 2018, s. 83). Et skjema med informert samtykke og forespørsel angående intervjuet var noe vi sendte sammen med intervjuguiden til alle informantene (Se vedlegg 3 og 4). Dette medførte at de fikk informasjon om undersøkelsen og hva den skulle brukes til, men også ga dem muligheten til å få et dypere innblikk i hva vi tenkte å spørre om, gjennom full tilgang til intervjuguiden.

Konfidensialitet er den andre delen, den innebærer at en ikke offentliggjør personlig data, som videre kan avsløre informantens identitet (Bergsland, 2018, s. 85). Dette med konfidensialitet var noe vi tenkte på fra starten av, med tanke på temaet vi skulle undersøke. Derfor valgte vi å starte intervjuet med en introduksjon, der informant kunne dele hvor mange år hun/han har jobbet i barnehage, hvor mange barn som er på avdelingen/på huset og hvilken nåværende stilling hun/han har. Gjennom denne introduksjonen fikk vi mulighet til å innhente nødvendig informasjon om informantene til oppgaven, men samtidig sørge for at alle ble anonymisert gjennom hele prosessen. Vi ga alle informantene fiktive navn gjennom å kalle de for: Informant A, informant B, og informant C. Anonymiseringen forsterker vi enda mer ved å sørge for at alle snev av opptak og video blir makulert og slettet (Dalland, 2012, s. 103).

Konsekvenser er den tredje delen, den innebærer hvilke mulige hensyn vi må ta, for å sørge for at ingen skade kan påføres informantene (Bergsland, 2018, s. 85). Vi har allerede redegjort for våre tiltak for å unngå slike hendelser, gjennom anonymisering og konfidensialitet. Konsekvenser behøver ikke derimot å være negativt. Her peker vi på hvilke muligheter, ideer og ny kunnskap informantene har innhentet, gjennom å være delaktig i våre intervju. Vi merket at de ulike informantene var usikre på noen punkter i intervjuguiden, og veldig sikre på andre

punkter. Vi mener intervjuguiden vår kan være en pekepinn på punkter som burde bli tatt opp i et eventuelt personalmøte i barnehagen, når omsorgssvikt er i fokus.

3.3 Transkribering

Før en kan starte med analysering av arbeidet, må den innsamlede dataen klargjøres. Den mest hensiktsmessige metoden er å omgjøre det vokale datamaterialet om til skriftlig tekst (Bergsland, 2018, s. 81).

Transkribering dreier seg om å skrive ned ord for ord som det er sagt. Det er et krevende arbeid som tar tid, og krever at en er nøye og at en fokuserer på detaljer, for å sørge for at en har forstått budskapet til informant riktig. Det kan fort oppstå feiltolkninger av budskap, gjennom at en ikke kan lese kroppsspråk, eller lyd kvaliteten er dårlig, dermed at en ikke kan fange opp nyanser i en stemme (Dalland, 2012, s. 179). Dette var noe vi tenkte på når vi skulle transkribere, og det faktumet at vi hadde brukt zoom, gjorde dette arbeidet mye lettere for oss. Verktøyet gir oss muligheten til å ta opptak av intervjuet, der hvor alt av lyd og video følger med. På denne måten var det lettere for oss å spille om og om igjen de ulike opptakene, der vi blant annet skrudde ned farten på klippene, slik at alle detaljer kom med.

3.3.1 Analyse

For å analysere datamaterialet, valgte vi å følge en tematisk bearbeiding av stoffet. En tematisk framgang for å bearbeide flere intervju, krevet at vi har fulgt intervjuguiden i alle intervjuene på en såpass lik måte, at vi har tatt opp de samme temaene med alle informantene (Dalland, 2012, s. 182).

Under selve transkriberingen merket vi fort at det var haugevis med data som var rotete, og måtte ned på papiret. Derfor måtte vi finne ut en måte å rydde opp i dataen, der hvor vi klarte å korte ned mengden, men samtidig sørge for at alle svar som gikk under temaet, ble tatt med (Dalland, 2012, s. 182).

For å korte ned mengden med data, samtidig som at all informasjon fra informanter skulle komme fram, valgte vi å legge vekt på likheter under hvert spørsmål, siden disse svarene bærer ekstra vekt (Dalland, 2012, s. 183). Samtidig ville vi sette søkelyset på hver og en informants

egne personlige erfaringer og utsagn, gjennom å gi dem noen setninger hver under hvert spørsmål. Med tanke på hvor mye informasjon som måtte inn under hvert spørsmål, tenkte vi det var hensiktsmessig å dele svarene i analysen inn under hvert hovedspørsmål, og ikke under kategorier, grunnet variasjonen og detaljer som kom frem. For eksempel første hovedspørsmål handler om omsorgssvikt begrepet, og siste hovedspørsmål handler om samarbeid med ytre instanser.

3.4 Metodekritikk

Ingen metode er feilfri, derfor er det essensielt å være kritisk over egen metode, samt reflektere over hvilke innsamlingsstrategier som er blitt anvendt (Bergsland, 2018, s. 80).

Dalland (2012, s. 145) forteller om noen spørsmål vi burde stille oss selv, når vi selv skal vurdere vår egen bruk av metode, og dataen som er blitt innhentet. De er som følger:

Kan vi ha oversett noe?

Er det noe vi savner av opplysninger?

Beskriver dataene våre det forholdet, eller situasjonen vi har studert?

Her skal vi nå se på tre ulike begreper som knyttes til evalueringen av det metodiske arbeidet, nemlig: reliabilitet, validitet, og generalisering. Her vil vi kunne se om vi har svart på spørsmålene som Dalland (2012) har presentert over.

3.4.1 Reliabilitet

Begrepet reliabilitet knyttes til spørsmålet om troverdighet, altså om forskningen er gjort på en tillitvekkende måte. Det handler om hvordan datamaterialet har blitt samlet inn, hvor pålitelig det er, og hvordan vi bearbeider det i ettertid (Bergsland, 2018, s. 80). Dalland (2012, s. 52) forteller at resultater fra brukt metode er ikke troverdig før den har oppfylt kravene til blant annet reliabilitet.

Vi har sikret vår pålitelighet, samt troverdighet gjennom hvordan vi har utført det metodiske arbeidet, og i denne oppgaven dokumentert det. I denne metodedelen har vi forklart valgene vi har gjort med tanke på tolkning, analysering og gjennomførelsen av intervju. Før hvert intervju ga vi informantene intervjuguiden vår, noe som ga dem god tid til å forberede seg, gjennom blant annet å skrive ned egne notater. Dermed kunne vi være sikre på at informasjonen vi innhentet var troverdig, på den måten at informantene svarte utfyllende, detaljert og gjennom direkte observasjon av dem. Kameraet viste tydelig at informantene regelmessig flyttet blikkene sine mot forberedte notater. Bruken av direkte sitat var noe vi anvendte ofte i analysen, for å tydeliggjøre informasjonen som de enkelte informantene presenterte, noe som igjen styrker vår reliabilitet.

3.4.2 Validitet

Begrepet validitet handler om hvor relevant dataene representerer fenomenet som skal undersøkes, altså om informasjonen kan bekreftes (Bergsland, 2018, s. 80). Dalland (2012, s. 52) bruker begrepet for å finne ut av relevans og gyldighet i en oppgave. Han forteller at det som måles må være relevant for det problemet skal undersøkes.

Vi utførte intervjuene våre på delvis strukturert måte, som medførte effekten av at intervjuene var en samtale mellom oss og informant, der vi styrte samtalen (Bergsland, 2018, s. 71). Intervjuguiden ble brukt som en grov skisse av innholdet i intervjuet, der vi sørget for at alle temaer ble tatt opp, men samtidig ga vi informantene mye spillerom til å påvirke samtalen. Det skjedde av og til at informantene svarte på flere underspørsmål samtidig, så istedenfor for å avbryte, brakte vi heller opp spørsmålene litt senere i intervjuet, for å bekrefte hva informantene hadde delt rundt det aktuelle spørsmålet. Dermed var vi veldig fleksible, og sikret at hvis vi hadde utelatt noe essensielt i spørsmålene, så ville informantene fylle ut dette, noe vi merket på blant annet spørsmålene om ytre instanser.

På denne måten ble informasjonens validitet bekreftet, gjennom at de tre ulike informantene hadde mulighet til å utdype i detalj deres personlige erfaringer, kunnskaper og tanker rundt omsorgssvikt. Deres stilling, samt lange erfaring i barnehagen støtter opp under dette.

3.4.3 Generalisering

Generalisering handler om overførbarhet. En kvalitativ undersøkelse skal ikke generalisere resultatene en innhenter, men som Bergsland (2018, s. 80) forteller: «Den skal gi rike beskrivelser av det en har studert». Det handler om å få informantens egne beskrivelser av den livssituasjonen han eller hun befinner seg, der vi ikke ser på ulike former ved undersøkelse som: Prosenter, tabeller, grafer og statistiske framstillinger (Bergsland, 2018, s. 69).

Siden vi har data fra tre ulike informanter, vil det ikke være nok til å kunne generalisere hvordan barnehager generelt arbeider med å følge opp omsorgssvikt. Bare ut ifra informasjon vi har mottatt, kan vi se ulikheter og likheter på flere plan. Likevel gir det en pekepinn på hvordan det kan gjøres, og dermed forhåpentligvis gi framtidige lesere av denne oppgaven nyttig informasjon, om hvordan en blant annet skal lede foreldresamarbeidet i en omsorgssviktsituasjon, eller hvordan og hvilke ytre instanser en skal kontakte når omsorgssvikt er en mistanke.

4.0 Funn

Denne delen av oppgaven inneholder analysene som er blitt gjort av undersøkelsene. Der vi har valgt å dele opp de ulike spørsmålene i kategorier. Hver kategori innbefatter hvert hovedspørsmål, så alle underspørsmål som er i intervjuguiden (se vedlegg 2) vil være inkludert her.

4.1 Begrepet omsorgssvikt

På spørsmålet om hvordan informantene forstår begrepet omsorgssvikt, var det tydelig at alle hadde forberedt seg på å definere begrepet. Den samme lignende setningen gikk igjen hos alle informantene, der de poengterte at omsorgssvikt er et veldig vidt begrep, og begrepet ble definert som: «Når et barn ikke blir møtt på sine grunnleggende behov fra omsorgspersoner/foresatte, dette kan være på et psykisk, fysisk, og emosjonelt nivå».

Informant A hadde en del å tilføye etter defineringen av begrepet. Hun påpekte at den emosjonelle delen av omsorgssvikten ofte var den vanskeligste å oppdage.

Hvis vi skal tenke i forhold til det emosjonelle, som kanskje er det vanskeligste å fange opp, ser vi på dette med at barnet ikke får anerkjennelse, blir sett, blir hørt og tatt vare på i forhold til det følelsesmessige.

For et barn, så er det nok den følelsesmessige delen av omsorgssvikten som er vanskeligst, det at ikke far og mor er påkoblet barnets liv og følelser. Når du tenker omsorgssvikt er det fort at en tenker på straff, slag og lignende. Gjør du dette med et barn vil du heller ikke være i stand til å se hva barnet trenger, og hva barnet har behov for.

Videre fortsetter Informant A å snakke om ulike typer omsorgssvikt, hun påpeker blant annet vanskjøtsel.

Du har også dette med vanskjøtsel, at et barn ikke får stell og varme klær, det har ikke nødvendig utstyr i barnehagen, det kommer i barnehagen i gamle klær, det får ikke næringsrik og god mat.

4.2 Hvordan arbeides det med personalet rundt omsorgssvikt

På spørsmålet om hvordan du som leder/pedagogisk leder arbeider med personalet ditt rundt omsorgssvikt, kan vi se at det er en del forskjell i de ulike barnehagene om hvordan de arbeider. Blant annet gjennom hvordan de ser på viktigheten av å ha begrepet i pannebrasken, da de observerer barns trivsel og utvikling i barnehagen.

Informant B sier at:

Vi har ikke jobbet spesifikt med begrepet omsorgssvikt, men heller at vi setter søkelyset på barnets beste. Blir det observert at et barn ikke trives, så vil heller begrepet bli tatt opp i den aktuelle konteksten.

Vi ser dette som at temaet er noe de har fokus på, men ikke før de ser tegn til bekymring. Dette er en annerledes tankegang enn vi ser i barnehagene til de andre informantene hvor vi ser at de

jobber med primærkontaktsystemet. Dette systemet går ut på at du har særskilt ansvar for noen primærbarn, så det blir enklere å se og kartlegge barnas utvikling og trivsel. Informant C, og antyder til at det er et hjelpemiddel som gjør det enklere for dem å se barnas behov og situasjon. Informant A presiserer at:

Det er viktig for personalet å ha gode relasjoner med barna slik at vi kommer tettere innpå de, Slik at de kan åpne seg hvis det er noe som plager de.

Det blir videre snakket om i intervjuet med informant C, at hele personalet bør sitte inne med kunnskap om temaet, og i denne sammenheng sier hun at:

En må vite hva en skal se etter. Hvilke tegn og signaler gir barna? Hvilke typer omsorgssvikt har vi? Hvordan en kan gå inn å observere og hvordan en skal handle dersom en bekymring og mistanke oppstår. Ved å ha primærkontakt så sikrer en at alle barna blir sett. Samtidig må en prøve å se alle barna, ikke bare de en er primærkontakt for.

Informant B snakker mer om hvordan pedagognormen er hos dem, hvor 50% er utdannede pedagoger og sitter med kompetanse på feltet innen utdanningen. Ellers legger hun til at resten av personalet har tilegnet seg erfaringsbasert kunnskap på tema.

Hun legger til slutt til at:

Vi føler selv at vi har ganske grei kunnskap om omsorgssvikt.

Både informant A og C forteller oss at de har gjennomført kurs på temaet. Der informant C forteller oss at:

Da fikk alle i personalet et løft i forhold til kunnskap om å se, avdekke og hjelpe.

4.3 Hva er viktig i arbeidet som pedagogiske leder ved mistanke om omsorgssvikt av et barn

På spørsmål om hva mener du er viktig i arbeidet som pedagogisk leder i barnehagen, dersom du har mistanke om omsorgssvikt av et barn, ser vi at alle informantene nevner observasjon som sentralt for å kunne kartlegge mistanken en sitter med.

Informant A sier at:

Når barn forteller at de blir utsatt for ting, har vi observasjoner over tid, der vi loggfører de situasjonene der vi tenker at det er noe som ikke stemmer. Slik at vi da sitter med informasjon hvis vi velger å kontakte barnevernet.

Hun forteller videre at:

Da er det veldig viktig for personvernet at det holdes mellom pedagogen som har ansvaret og styrer.

Informant B presiserer viktigheten av at barna vet at barnehagen er et trygt sted å være, hvor det er voksne de kan stole på. Og sier videre at observasjon er det viktigste for å følge opp barnet.

Informant C kommer mer innpå hvem en henvender seg i denne prosessen, og sier at:

Dersom jeg var usikker, ville jeg kontaktet styreren og drøftet mistanken og få en annen persons syn på saken. Deretter må man ta en avgjørelse på om man vil gå videre med det. I tillegg kan man forhøre seg med de på avdelingen om de ser noe av det jeg ser og oppfatter.

Vi ser at hun setter fokus på at teamet en jobber med er viktig for å se hele bildet, fordi de mistankene en sitter med selv, ikke alltid er reelle. Informant A kommer med et eksempel på en situasjon, der en mistanke ble avdekket gjennom observasjoner. Hun presiserer at det er viktig å gå rolig frem, der hun forteller at:

Vi hadde for eksempel en far som det luktet alkohol av når han hentet barnet tidlig på dagen, da kan det være lett å miste hodet å tenke at han sikkert er alkoholiker og dette går ut over barnet. Vi tok dette opp i personalet, og ble enig om at vi skulle observere denne forelderen over flere uker. Det endte med at det var bare denne ene gangen han luktet alkohol, som kan bety at han hadde for eksempel hatt lunsj med jobben. Det trenger altså ikke være så gale som en først frykter.

Informantene forteller videre om hvordan de oppbevarer observasjonene de sitter med. Både informant A og C forteller oss at informasjonen de sitter på, blir lagret digitalt, og senere blir slettet når de ikke har bruk for opplysningene lengre, eller barnet har sluttet i barnehagen.

Informant A forteller at:

Det har kommet en ny datalov som sier at alt skal bevares digitalt. Før har vi hatt et arkiv der vi har hatt en mappe for hvert barn med logger og observasjoner, nå skal alt skrives digitalt og pedagogen har et område på pc-en hvor dette lagres.

På spørsmål om hvordan de gjør det når de går videre med bekymringene sine, sier informant A at det er viktig å stille med åpne kort, når en skal henvende seg til foreldrene til barnet det angår, slik at tilliten ikke blir brutt videre. Hun forklarer:

Hvis vi har en mistanke om overgrep, går vi rett til barnevernet etter en observasjonsperiode. Hvis det gjelder andre ting, vil vi ta en foreldresamtale, der vi uttrykker vår bekymring for barnet, og prøver å få til et samarbeid ,hvor vi løser situasjonen på et lavest mulig plan.

Dette kan sees som hensiktsmessig når det gjelder å få til et godt foreldresamarbeid som bygger på tillit.

4.4 Samarbeid med foreldre med omsorgssvikt i fokus

På spørsmålene som omhandler samarbeid med foreldre og hvordan den pedagogiske lederen vil forholde seg til foreldrene, samt hvordan trekke inn personalet, kom det svar fra informantene som alle hadde en del likhetstrekk. Spesielt informant A og B kom fort inn på hvor viktig det er med god kommunikasjon mellom partene. De tok opp forskjellige teknikker og tilnæringsstrategier, med mål om å få foreldrene til å føle seg ivaretatt og sett.

Informant A svarer blant annet:

Det aller beste i en samtale med foreldrene er å få dem til å fortelle om saken selv det er en del ulike teknikker du kan bruke i en foreldresamtale (...) du har som oftest en dialog der det ofte ender med at foreldrene selv sier at dette synes jeg er vanskelig, da støtter vi dem og sier at vi er her for å hjelpe. Tillit er viktig, de må vite at du er der for dem og vil støtte dem og ikke er ute etter å finne feil og ta dem på noe.

Informant B svarer:

Det er åpenhet og tillit som viser seg å være viktige faktorer i samspillet med foresatte (...) og derfra kan vi gi en tilbakemelding og si for eksempel: vi ser at dette ikke fungerer så bra. «Vi er her for å støtte og hjelpe dere om dere trenger det».

Videre nevner informant C en viktig del av arbeidshverdagen til barnehagepersonalet. Hun sier at det kan oppleves som vanskelig å ta opp slike ting med barnas foresatte. I tillegg sier hun også, i likhet med informant A og B, at en god kommunikasjon mellom partene hvor begge parter får gi uttrykk for hva de føler om situasjonen, er en sentral del i arbeidet med omsorgssvikt.

Svar fra informant C:

Det kan være veldig vanskelig i forhold til foreldrene. Det vil alltid hjelpe å ha et godt foreldresamarbeid som et grunnlag. Hvis man har et godt foreldresamarbeid, vil det være lettere å ta opp vanskelige ting. Det er ønskelig å få til en foreldresamtale tidlig hvor vi

kan legge fram det vi opplever, og hva vi har sett eller hørt. Da kan de komme med sine tanker også tar vi det videre derfra.

I tillegg nevner informant C at dersom det er mistanke om mer alvorlig omsorgssvikt, for eksempel vold og seksuelle overgrep, så skal dette tas videre uten å opprette dialog med foreldrene først.

Hvis det er mistanke om vold eller seksuelle overgrep skal man ta det videre uten at man informerer foreldrene først. Det er forskjellige veier å gå ut i fra hva vi mistenker.

Den generelle konsensusen blant informantene på det første spørsmålet er at et godt foreldresamarbeid preges av god kommunikasjon og gjensidig tillit mellom partene. Barnehagen er der for å hjelpe og veilede foreldrene dersom det trengs og da er kompetente arbeidere med riktig fokus en sentral brikke i sårbare situasjoner.

Videre stilles det spørsmål om hvordan de, som pedagogiske ledere, vil forholde seg til barnas foresatte i formelle og uformelle samtaler, når omsorgssvikt er i fokus. Her svarer noen av informantene litt variert. Informant C kommer igjen inn på vanskelighetene som følger med en sånn situasjon. Hun sier at situasjonene kan være så ulik hverandre:

Jeg har opplevd at det har blitt vanskelig etter at vi har meldt noen til barnevernet så har det i noen tilfeller vært ganske ubehagelig etter på. Det kommer an på saken og hvordan foreldrene reagerer.

Hun virker å ha fokuset sitt på de ulike alvorlighetsgradene som følger med omsorgssvikt. Hun nevner at vanskeligheten varierer i takt med alvorlighetsgraden. Når barnevernet blir inkludert, så betyr det at det er en alvorlig sak. Dersom foreldrene ikke kjenner seg igjen i dette, kan det fort oppstå konflikter mellom foresatte og barnehagen. Videre går hun tilbake på viktigheten om å være åpen med foreldrene, og å gi uttrykk om at barnas beste er i fokus, for at det er deres plikt å ta bekymringer på alvor.

Informant B kommer inn på det hun først var inne på,- våge og snakke med foreldre, vise respekt og uttrykke tillit:

Altså dette med å tørre å ta den samtalen med foresatte, ikke lukke øyne og ører for hva man ser og hører.

Videre stilles det spørsmål om personalet. Hvordan blir personalet inkludert i en situasjon hvor omsorgssvikt er i fokus?

Både informant B og C kommer inn på at god kommunikasjon mellom personalet er viktig i arbeidet med omsorgssvikt, - og arbeidet i barnehagen generelt. Alle må gjøre sin del når det kommer til å observere, samt det å møte foreldrene på en profesjonell og hensiktsmessig måte. I tillegg presiserer informant igjen at det kan oppleves som vanskelig, og at det har en som pedagogisk leder en forståelse for.

Svar fra informant B:

Ja dette er jo veldig viktig. Jeg som pedagogisk leder er jo ikke i barnehagen i hele åpningstiden, så her er det viktig at det er god kommunikasjon mellom oss. Kommunikasjon hos hele personalet er viktig.

Svar fra informant C:

Man må fortsette å møte de på lik linje med de andre foreldrene. Man må fortsatt møte de daglig. Det er viktig å beholde sin profesjonalitet etter en slik episode. Men det vil oppleves vanskelig for mange. Det er helt naturlig.

4.5 Innhenting av informasjon om barnet fra foresatte'

På dette spørsmålet avgir informantene svar med mange likhetstrekk. De kommer fort inn igjen på dette med å inngå en dialog med foreldrene. De presiserer at det optimale i en sånn situasjon, er når foreldrene selv forteller hva de opplever, og hva de synes er vanskelig. Dersom foreldrene har god innsikt i sin egen situasjon, gjør det arbeidet til barnehagen mye enklere.

Informant A og B gir et eksempel på hva en kan gjøre i en slik situasjon.

Informant B:

(...) der ville jeg kalt dem inn ved å for eksempel si: Vi ser at barnet deres har problemer med å konsentrere seg, og gråter veldig mye, jeg tenker vi må sette oss ned å prate sammen om dette. I samtalen ville jeg gått fram som jeg sa tidligere, være undrende, åpen, og la foreldre selv snakke om barnet sitt, og hvordan de opplever det.

Informant A:

Vi forklarer gjerne foreldre at vi ser at barnet deres sliter for eksempel med å komme inn i leken for tiden. Så spør vi hva foreldrene tenker om dette, er det noe som er vanskelig for barnet for tiden eller i denne perioden(klør seg bak øret) vi prøver å få foreldrene til å fortelle mest mulig. De pleier som regel å møte oss på det.

I tillegg legger informant A til en viktig del som kan si mye om hvordan forholdet mellom barn og foreldre er:

Ofte ser vi at far er mer åpen enn moren, der mor ofte vil skjule det mer, mens far sier gjerne direkte ut at det er et problem. Vi jobber ofte med atferd, og hvordan barnet oppfører seg, da ser vi at det ofte er en sammenheng med hvordan det har det hjemme.

Informant C stiller seg også bak dette med å la foreldre få en sjanse til å forklare deres side og syn på saken.

Videre får informant C frem viktigheten av den daglige samtalen med foreldrene. Der sier hun at uformelle og uskyldige spørsmål som innleder samtale om det daglige i barnas og foreldrenes liv, kan legge til rette for et godt foreldresamarbeid. Som igjen kan forenkles arbeidet til barnehagen.

Deretter innledes det til spørsmål om holdning og kroppsspråk hos begge parter. Er dette noe som de tenker over i møte med barnas foresatte? Hva sier kroppsspråk og holdninger til foresatte om situasjonen deres? Der får vi et svar fra informant C som lyder slik:

Foreldrene kan fort bli lukket når de blir presentert for en mistanke. Noen kan bli aggressive og truende. Det kan være til god hjelp å ha med flere i en vanskelig samtale. Det kan også hjelpe i etterkant Det er viktig at jeg har et åpent og et imøtekommende kroppsspråk. Gi uttrykk for at jeg er her for barnet og barnets beste, og at jeg vil hjelpe de videre.

Her gir hun et eksempel på hvordan foreldre kan tolkes i forhold til kroppsspråk, i tillegg til hvordan de selv prøver å forholde seg. Igjen er det trygghet og tillit som de ønsker å tilby foreldre og barn.

Videre stilles det et særdeles viktig spørsmål i sammenheng med foreldresamarbeid. Det spørsmålet omhandler forhold til foreldrene og hvordan det kan spille inn i bedømmingen i forskjellige saker.

Her svarer alle informantene hvor viktig det er å skille mellom jobb og privatliv. Å kunne klare å være profesjonell, er en forutsetning for å jobbe i barnehage.

Informant C svarer:

Ja, det er viktig. Jeg har tidligere jobbet i barnehage i nærmiljøet hvor jeg selv hadde barna mine og da ble det fort mange roller som ble blandet. Det er viktig å være reflektert over ting som dette. Det er viktig at det ikke blir for tett, det kan gjøre ting vanskelig. Å skille arbeid og privatliv er veldig viktig. Og det diskuteres i de fleste barnehager.

Hun har erfart hvordan det er å jobbe i en barnehage i nærmiljøet, og utfordringene rundt det. En erfaring som vi tror en må oppleve og reflektere rundt.

Informant A svarer:

Vi har mye fokus på relasjoner som gjør at vi gjerne får veldig gode relasjoner med foreldrene, dermed kan det bli utfordrende å ta opp vanskelige ting. Derfor snakker vi mye om det profesjonelle, der du skal være hyggelig og imøtekommende, men du skal vite hvor grensen går.

Videre sier informant B at et godt eller dårlig forhold med barnas foresatte ikke skal gå utover barnet. Igjen så er barnas beste i fokus og oppgåvene til barnehagen er klare på det. Samtidig presiserer alle tre informantene at det vil by på utfordringer, dersom en har et godt forhold til foreldrene. Det vil gjøre arbeidet vanskeligere dersom en mistanke oppstår. Derfor er det alltid lurt å inkludere flere når et problem skal drøftes.

4.6 Samarbeid med ytre instanser

Alle informantene har hatt lignende erfaringer med ytterlige instanser tilknyttet barnehagen. Barnevernet, PPT og helsestasjonen var fellesnevnerne. Informantene utdyper om hvordan deres barnehager samarbeider med disse instansene:

Informant A forteller at de er i lite kontakt med barnevernet, der hvor de har hatt enkelte kurs hos dem gjennom Bergen kommune, men har ikke hatt dem på besøk i barnehagen. De har derimot mye erfaring med PPT, som jevnlig kommer på besøk i barnehagen, for å følge opp utviklingsforstyrrelser. Ellers har de hatt kontakt med fysioterapeuter knyttet til motorisk utvikling og koordinasjon, og helsestasjonen knyttet til søvn, der hvor foreldre har søkt råd om hvordan de kan lettere få barna sine til å sove om kvelden.

Informant B forteller at de ofte har besøk av PPT, der de gjentatte ganger har hatt en psykolog på besøk, som har gjort ulike undersøkelser. Informanten hoppet fort over på hennes erfaringer rundt barnevernet, der hun umiddelbart utdypet om hvordan de samarbeider med dem.

Det er barnevernet vi ringer til hvis vi har en bekymring, dette kan være en anonym samtale, der vi presenterer en problemstilling uten å måtte oppgi barnets navn eller personalia.

Videre forklarer hun om ulike måter de har samarbeidet med barnevernet på, blant annet gjennom det hun kaller for «dialogmøter», der hvor en sak blir presentert, og de sammen med barnevernet drøfter om saken burde bli meldt inn eller ikke.

Slike møter har ofte avklart saker vi har vært usikre på.

Informant C forklarte kort at hun har vært i kontakt med både barnevernet, PPT og helsestasjonen til ulike anledninger. Hun fortalte at de har hatt besøk av alle tre instansene, der hvor enkelte barn eller enkelte familier har behøvd støtte. Hun gjenforteller det samme som Informant B utdypet om, nemlig hvordan en kan kontakte barnevernet anonymt for å motta råd eller å drøfte ulike saker.

Vi kan ringe barnevernet og drøfte en sak. Da kan de gi oss tips om vi bør melde saken videre.

Intervjuer graver dypere, og spør om hva informantene tenker om arbeidsmetodene til instansene, samt hvordan prosessen rundt rapportering av omsorgssvikt fungerer.

Informant A snakker om at barnevernet har et dårlig rykte på seg. Både gjennom navnet deres «barnevernet» som kan gi negative implikasjoner, men også gjennom media. Det har vært flere tilfeller i media hvor barnevernet har gjort feil, som gjør at tiltroen til dem svekkes. Informanten går straks videre til hvordan behandling av alvorlige tilfeller behandles hos barnevernet.

Det som er vanskelig i samarbeid med barnevernet er at vi ikke får noe tilbakemelding fra dem på grunn av taushetsplikt. Vi lurer veldig på hvordan vi kan videre følge opp et barn, når vi ikke mottar noen informasjon om saken som blir behandlet.

Informant B velger å utdype om hvordan prosessen av rapporteringen fungerer. Hun forklarer at vi alltid skal informere foreldre om at det kommer til å bli opprettet kontakt med for eksempel barnevernet, der hvor foreldre må selv undertegne på en skriftlig begrunnelse barnehagen har opprettet, om hvorfor barnevernet burde bli trukket inn i bildet.

Det er igjen dette med åpenhet som er viktig, og det skal selvfølgelig påpekes at det kan være vanskelig når du skal møte foreldrene i porten dagen etterpå. Jeg tenker likevel at dette er bare noe vi må tåle, og jeg kan si at vi har hatt flere erfaringer med akkurat dette.

Hun avslutter med å referere til et eksempel hvor en sak har gått så langt at hun har måtte stille i tingretten.

Det kan være veldig tøft, men vi ser at det hjelper barna, og foreldre har som oftest fått den hjelpen de trenger i ettertid.

Informant C forteller om hennes erfaringer angående rapporteringer til barnevernet, der hun påpeker hvor vanskelig det er når barnehagen slutter å motta informasjon angående saken som er blitt rapportert.

Man lurer på hvordan det går, om saken er avsluttet eller hvor alvorlig det er. Det kan begrense foreldresamarbeidet, så at vi holder oss profesjonelle, er viktig i slike situasjoner.

Samtalen fortsetter ved at hun deler sine erfaringer med vanskelig foreldresamarbeid. Hun peker på at stemningen kan bli amper, og samarbeidet utfordrende. Det har vært tilfeller hvor barn har byttet barnehage, uten at barnehagen har fått noen grunn til hvorfor.

Det er viktig å tenke at man gjorde det på grunn av vår plikt som barnehagelærere. Det er mye bedre å melde en gang for mye, enn en gang for lite. Kompetente medarbeidere gjør arbeidet mye enklere, fordi du har noen du kan drøfte og vurdere situasjoner sammen med.

Intervjuer er nysgjerrig på situasjonen angående barnehagebytte, og spør om informant C kan utdype:

Ja, det var synd at barnet ble tatt ut av barnehagen. Det er et avbrudd for barnet og man vil tenke på hvordan det går med barnet videre. Vil det skje på nytt i en annen barnehage? I en vanskelig situasjon er det ikke bra for barnet å skifte barnehage.

5.0 Drøfting

Vi vil i dette kapittelet drøfte vår valgte problemstilling, ”Hvordan arbeider pedagogisk leder med å følge opp omsorgssvikt i barnehagen?”, opp mot de funnene vi har gjort gjennom vår forskning. Vi har valgt å dele opp drøftingskapittelet på samme måte som analysekapittelet, der vi deler opp etter de ulike spørsmålene vi har stilt under intervjuene. Vi vil starte med en kort del om hvordan informantene forstår begrepet omsorgssvikt, til å gå gjennom alt fra hvordan de bruker personalet og observasjoner i barnehagen, hvordan de samarbeider med foreldre i barnehagen, også avslutte med hvordan barnehagene samarbeider med ytre instanser.

5.1 Hvordan pedagogiske ledere forstår begrepet omsorgssvikt

Alle informantene våre svarte på en lignende måte, der hvor de definerte begrepet som: “Når et barn ikke blir møtt på sine grunnleggende behov fra omsorgspersoner, dette kan være på et psykisk, fysisk og emosjonelt nivå”. Definisjonen blir støttet opp av Killén (2009, s. 33) som definerer den som “med omsorgssvikt forstår vi at foreldre eller de som har omsorgen for barnet påfører det fysisk eller psykisk skade eller forsømmer det så alvorlig at barnets fysiske og/eller psykiske helse og utvikling er i fare”. Det er tydelig at informantene alle har grunnleggende kunnskaper om omsorgssvikt, og hva det innebærer.

5.2 Hvordan arbeides det med personalet og omsorgssvikt

På spørsmål om hvordan personalet inkluderes i en situasjon hvor omsorgssvikt er i fokus, er svarene rettet mot kommunikasjon. Den pedagogiske lederen er ikke tilstede en hel dag i barnehagen, og derfor er det viktig med medarbeidere som observerer og deler sine observasjoner. I tillegg skal de oppføre seg profesjonelt, og følge sine plikter som ansatt i en barnehage i møte med barnas foreldre. I tillegg nevner informant C at som pedagogisk leder så har hun forståelse for at det ikke alltid er like enkelt, og at det kan være ubehagelig til tider. Det er viktig at alle i personalet er imøtekommende og aktive i arbeidet med foreldresamarbeid. Det er altså et ansvar som ligger på hele avdelingen, ikke bare den pedagogiske lederen.

Det virker likevel som at det er en betydelig variasjon mellom barnehagene til informantene, når det gjelder hva de har formidlet om hvordan det skjer i det daglige. På den ene siden har vi utsagn som tyder på at begrepet omsorgssvikt er noe som blir diskutert innad på avdelingene, med grunnlag i erfaringsbasert kunnskap. Mens den andre siden er basert på skolebasert kunnskap og kurs. Slike forskjeller kan tyde på at det ikke er etablert en felles norm innenfor tema, der mye kan være opp til den enkelte leder. Under slike forhold vil det være slik at barnets beste vil være avhengig av hvilken barnehage den havner i. Dette kan bety at mulighetene for å avdekke omsorgssvikt vil være ulik i de forskjellige barnehagene. Vi er ikke sikre på om dette skyldes individuelle forskjeller, altså avhengig av den konkrete informanten, eller om det skyldes ulikhet i organisasjonskultur/kultur i barnehagene. ”I de fleste organisasjoner lever flere monokulturer sitt eget liv innenfor rammen av den store kulturen. Dette er subkulturer, som kan være kulturer i ulike team eller profesjonskulturer med egne kjerneverdier” (Skogen & Haugen, referert i Aasen, 2012, s. 27)

Flere av de utsagnene vi har fått, kan tyde på at et slikt perspektiv vil forklare deler av forskjellene som kommer til uttrykk. Både informant A og C sier at barnehagene deres har hatt kurs innenfor tema omsorgssvikt, noe som ikke er gjennomført i barnehagen til informant B. Dette kan tyde på for lite rettleiding/veiledning/kursing mot barnehagene fra førende myndigheter, eller for lite søk etter videre kunnskap innad i barnehagene, og det kan derfor bli forskjell i kompetanse rundt temaet omsorgssvikt. Resultatet kan føre til at saker ikke blir oppdaget, og føre til ulik kvalitet for barna, ut fra hvilken barnehage de tilfeldigvis går i. Som omtalt i litteratur kapitlet står bare barnehagen for ca 4,6 % av bekymringsmeldinger til barnevernet i aldersgruppen 0-2 år, mens de står for ca 20% i gruppen 3-6 år. Vi kan da tenke oss at det er vanskelig for pedagogiske ledere å fange opp tegnene de minste barna gir. Burde det derfor være mer tilrettelagt undervisning fra høyskolene angående tegn på omsorgssvikt hos barn, som ikke kan bruke språket til å ytre seg? Dette har vi selv hatt lite undervisning om.

Et forhold som vi også ser i svarene er at kompetanse rundt omsorgssvikt kan være faglig fundert fra utdannelsen, men det kan også være basert på yrkeserfaring og vanlige oppfatninger i samfunnet. Informant B er tydelig på at barnets trivsel er det de ser det opp mot, og derfra tar en vurdering om at det ikke er fullverdig god trivsel. På den andre siden kan oppmerksomheten være direkte mot omsorgssvikt, og det vil da være pedagogisk leder sitt ansvar å formidle denne kompetansen. En slik formidling av kunnskap kan skje gjennom veiledning, uformell læring i teamet, og tilrettelagt kursing. Informant B nevner også at de har mange pedagoger (50%) ansatt i barnehagen, som sitter med faglig kunnskap gjennom utdannelsen. Det kan være grunn til å spørre seg om dette kan bli en sovepute. Kanskje kan det bli slik at kulturen trumfer fagkunnskapen i den daglige praksis.

Mange av disse vurderingene ovenfor, lover kanskje ikke så godt i forhold til idealet om at alle barna skal få lik omsorg og like godt ivaretatt i alle barnehager.

5.3 Hva er viktig i arbeidet som pedagogisk leder ved mistanke om omsorgssvikt av et barn

I intervjuene ser vi at alle informantene fokuserer på å ikke sitte alene med bekymringene sine, men å dele observasjoner og erfaringer for å kartlegge barnets situasjon på best mulig måte. Det er likevel vanskelig å forstå om informasjonsflyten mellom personalet bør gå helt ned til laveste ledd, ut fra svarene til informantene. Det er personvernet til foreldre og barn som skal tas hensyn til i denne sammenhengen, og det virker som det ikke er klare tøyler for

om bekymringer skal drøftes mellom alle i personalgruppen, eller om det skal være bare mellom styrer og pedagogisk leder. Informant A sier at:

Det er det veldig viktig for personvernet at det holdes mellom pedagogen som har ansvaret og styrer.

Informant C forteller også at styrer er den en må gå til med sin mistanke, men legger til at:

I tillegg kan man forhøre seg med de på avdelingen om de ser noe av det jeg ser og oppfatter.

Er dette riktig oppfatning eller ikke? Vi vet at det blir utført mer grundige observasjoner, når ting ikke bare blir sett av ett sett med øyne. Dermed vil en få en bedre oppfatning av hva som kan være årsaken. Likevel må vi spørre om det er slik at en selv må vurdere om en skal ivareta foreldrenes og barnas personvern eller ikke ut fra alvorlighetsgrad av saken? Litteraturen forteller oss at: “barnehager bør derfor av hensyn til barns og foreldres rett til personvern , vurdere om informasjonsflyten innad i barnehagen er større enn nødvendig. Holdninger som tilsier at informasjon om barn og foreldre er de ansattes felleseie, er ikke akseptable, verken juridisk eller yrkesetisk” (Claussen, 2010, s. 187). Etiske aspekter rundt pedagogisk dokumentasjon blir også nevnt i rammeplanen hvor det står at “Barn har rett til vern om sin personlige integritet. Et etisk perspektiv skal derfor ligge til grunn ved dokumentasjon av barnegruppen og enkeltbarn.”(utdanningsdirektoratet, 2017, s. 39)

Det blir også snakket om hvordan informantene oppbevarer de ulike observasjonene. Det kommer frem at disse blir lagret digitalt, og senere slettet når barnet slutter i barnehagen. Dette er en god måte å lagre informasjon på, slik at sikkerheten rundt opplysningene blir ivarettatt. Dette gjøres ut fra lovverket og datatilsynets retningslinjer.

Det er videre i 2018 kommet skjerpet lovverk for alle eu og eøs land, som stiller strenge krav til hvordan personopplysninger skal håndteres og oppbevares (GDPR). Dette kan sees på som positivt for barnehagene og betryggende for barn og foresatte, da de har faste rammer og retningslinjer å forholde seg til, som gjør at kvaliteten i denne delen av arbeidet sannsynligvis er jevnt over god, og lik i alle barnehagene. Det kan også bli en sikkerhet for pedagogen som sitter med bekymringer, som da lettere kan velge å gå i gang med dokumentering når de er sikre på at informasjonen vil bli holdt konfidensielt.

5.4 Hvordan vil den pedagogiske lederen samarbeide og forholde seg til foresatte når omsorgssvikt er i fokus

God kommunikasjon mellom barnehage og foresatte ble fort et sentralt aspekt i arbeidet med foreldresamarbeid. Ifølge informantene vil en god dialog med de foresatte, øke sannsynligheten for gode løsninger. Informant A påpekte at det er gunstig når foreldrene selv forteller om situasjonen. Informant B fortalte at dersom foreldrene åpner seg, så gjør det situasjonen enklere for alle parter. Dermed kan det bygges tillit, og barnehagen kan veilede foreldrene i riktig retning. Som det presiseres i rammeplanen (2017, s. 29) så skal det legges til rette for god dialog mellom partene, som igjen er preget av tillit. I tillegg legger informant C til at dersom det dreier seg om mer alvorlige typer av omsorgssvikt, så skal det tas videre uten å opprette dialog med foreldre. Dette støttes av barnehageloven (2005, §22) som sier at ”Enhver som utfører tjeneste eller arbeid etter denne loven, skal uten hinder av taushetsplikt melde fra til barneverntjenesten uten ugrunnet opphold”.

Når omsorgssvikt oppstår hos en familie kan det ha mange årsaker som ligger bak. Eriksen & Germeten (2012, s. 107) skriver at de fleste foreldre ønsker å samarbeide og å medvirke til at deres barn lærer og får utvikle seg på best mulig måte. Killén (2009, s.306) skriver at for å forstå forholdet mellom et barn og sine foreldre, må vi basere oss på samtaler og observasjoner med og av begge parter. Videre skriver Killén at foreldrenes oppfatning av barnet, vil si noe om foreldrenes potensiale til å begå overgrep eller påføre barnet en annen type omsorgssvikt (Killén, 2010, s.306). Samtaler med foreldre vil med andre ord gi indikatorer på hvor veien bør gå videre. Ut fra samtaler med foreldrene, kan barnehagen vurdere om det bør tas videre, eller om det kan løses på et individnivå. Ved mindre alvorlig tilfeller vil det være best for barn, foreldre og barnehage om det løses på et individnivå.

Informant C nevner også vanskeligheten rundt det å ta opp slike ting med foreldre. Selv med mye erfaring kan det være vanskelig. Eriksen & Germeten (2012, s. 110) skriver om hva engstelsen hos barnehagelærere kan dreie seg om når en skal ta opp ting med foreldrene. I intervjuundersøkelsen til Eriksen, referert i Eriksen & Germeten (2012, s. 110), kom det fram at et flertall av barnehagestyrerne mente at viktig årsak til at få bekymringsmeldinger ble sendt fra barnehager til barneverntjenesten, var at ansatte i barnehagen var engstelige for å skade forholdet til foreldrene. Samtidig er det en uhyre viktig del av arbeidet i barnehagen å melde fra ved bekymring eller mistanke.

At foreldresamarbeid preges av kommunikasjon og tillit støttes fra flere hold. Ifølge Nordhaug er det til det beste for barnet om foreldre og barnehage drar i samme retning (Nordhaug, 2018, s. 75). Rammeplanen sier at det skal legges til rette for god dialog mellom partene (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 29). Ved gjensidig tillit, blir det enklere å åpne opp om sine utfordringer ovenfor den andre parten. Dersom det ikke er tillit mellom partene, så kan det påvirke kvaliteten av reparasjonsarbeidet, og det kan ta lengre tid før et problem blir løst.

Neste spørsmål om foreldresamarbeid handlet om hvordan de vil forholde seg til barnas foreldre, i formelle og uformelle situasjoner, der omsorgssvikt er i fokus. Her kommer det blant annet frem at det kan være ubehagelig å møte foreldre som en har meldt inn til barnevernet. Det kommer også frem at selv om det er vanskelig, så må en våge å ta samtalen. Barnas beste må alltid være i fokus og det innebærer å ta tøffe avgjørelser.

en kan aldri med sikkerhet si at det en mistenker har tatt sted, før en få det bekreftet av foreldrene og/eller barnet. Ved en alvorlig mistanke må en derfor trå forsiktig, forhøre seg om hva medarbeiderne har fått med seg, og drøfte de signalene som legger grunn for mistanken. Eriksen & Germeten (2012, s. 112) skriver at barn trenger trygge voksne som tør å stå ved deres side – over tid, selv om dette medfører motstand og sinne fra foreldrene. I tillegg sies det at det er problematisk for barnehagelærere flest at de er engstelige for å miste tilliten fra foreldrene i situasjoner hvor de er bekymret for deres barn. I teorien kommer det altså frem at det opplevde ubehaget med å melde i fra og møte foreldre i slike situasjoner er normalt. Det er kanskje den vanskeligste delen med å være pedagogisk leder. Samtidig er det noe av det viktigste.

5.5 Hvordan vil den pedagogiske lederen innhente informasjon fra barns foresatte

På spørsmål om hvordan informantene vil innhente informasjon om barnet gjennom foreldrene er det igjen mange likhetstrekk å finne i svarene. Når foreldrene selv åpner seg, gjør det arbeidet mye enklere. Likevel er det ikke uvanlig at barnehagen selv må innlede samtalen, og fortelle om sine observasjoner av barnet som har ført til mistanke. Informant A og B kommer med eksempler på hvordan en kan snakke med foreldrene for å få de til å åpne seg. Da går de inn på observasjoner som de har gjort av barnet og deretter spør foreldrene hva de tenker, og lar de komme med sine tanker. Killén skriver at ut fra svarene foreldrene gir kan en avgjøre om det er grunnlag til videre bekymring. Dersom foreldrene svarer på en reflektert måte så vil det åpne opp for at det er et problem som kan løses på en god måte (Killén, 2010, s.306). I en slik samtale

er det viktig å ikke gå til angrep på foreldrene, fordi en slik samtale handler om å kartlegge situasjonen. En ønsker å forstå hvordan foreldrene forholder seg til informasjonen som de får presentert, og ut ifra hvordan de tar imot denne informasjonen, kan en avgjøre hvor en står.

På spørsmål om forhold til foreldre kan påvirke dømmekraften, så svarer informantene at det er viktig å skille mellom jobb og privatliv. De presiserer at et godt forhold med foreldre vil gjøre det vanskeligere, dersom en eventuelt må melde ifra om noe, eller om en skal ta opp et vanskelig tema med dem. Informant C erfarte det når hun jobbet i nærområdet sitt. Hun nevner hvordan rollene fort kan bli blandet, og hvor viktig det er å være reflektert over rollen en har som ansatt i en barnehage. Informant A sier at fokuset de har på relasjonsbygging vil føre til gode forhold til mange foreldre, noe som kan gjøre ting vanskelig. Hun legger til at det er viktig å vite hvor grensen går mellom det sosiale og det profesjonelle. Informant B påpeker at barnas beste skal alltid være i fokus.

Det informantene sier er noe vi har sett igjen i litteraturen. Killén (2010, s. 69) skriver at siden barnehagelærerprofesjonen innbefatter så mye foreldresamarbeid, er det selvfølgelig ønskelig for både foresatte og pedagoger, at forholdet mellom dem er sterkt, og preget av respekt og forståelse samt et ønske om barnets beste. Gode relasjoner med barnas foreldre er viktig i arbeidet med omsorgssvikt. Samtidig som det er viktig, så vil det gjøre det med utfordrende når en har gode relasjoner. En stilles på en måte et dilemma. Skal jeg la vær å melde ifra om min bekymring og fortsette å ha et godt forhold til disse menneskene, eller skal jeg melde ifra og risikere at vårt forhold blir verre? Her bør valget alltid havne på det siste alternativet.

5.6 Samarbeid med ytre instanser

Gjennom de ulike svarene fra informantene, er det klart at et tett samarbeid med helsestasjonen, PPT og barnevernet er essensielt. Regelmessig kontakt med PPT og helsestasjonen er vanlig, fordi de hjelper med tilrettelegging, utviklingsforstyrrelser, søvnproblemer og generell veiledning, i for eksempel foreldrerollen. Informant B forteller også om at de jevnlig har hatt psykologer på besøk, noe som skiller seg ut fra de andre informantene.

Videre kommer vi inn på barnevernet, der informantene snakket om hvordan kontakten er mellom barnevernet og barnehagen. Teorien tidligere i oppgaven forteller oss at bruken av en skriftlig bekymringsmelding er en hensiktsmessig måte å kunne drøfte om en sak burde bli

undersøkt eller ikke, mens informantene forteller at de foretrekker å ringe inn til barnevernet, og heller dele detaljer muntlig, før de i etterkant skriver en bekymringsmelding. Vi tror dette har med tilliten til barnevernet å gjøre, og dette med at innmeldere er redd for at informasjon de deler kan bli misforstått. Eriksen og Germeten (2012, s. 86) forteller at innmeldinger har medbrakt mye usikkerhet hos innmeldere, på grunnlag av nettopp dette med frykten for at informasjonen skal feiltolkes, men også fordi de er redd for å bli tatt helt ut av saken. Derfor tror vi at informantene fremstår veldig forsiktig, ved å ha anonyme samtaler med barnevernet om saker, slik at de kan få en vurdering, uten at den må direkte meldes inn. Vi tenker dette er grunnet taushetsplikten barnevernet har, angående hvilken informasjon de deler med andre instanser som for eksempel barnehagen.

Litteraturen forteller oss at i nyere tid har denne taushetsplikten fått en ny bestemmelse med hensikt om at tilliten skal forsterkes, gjennom plikten barnevernet har til å respondere på innsendte bekymringsmeldinger. Særskilte tilbakemeldinger, som ansatte i offentlige organer mottar, inneholder informasjon om hvordan barnevernet har tolket informasjonen, og hvordan de tenker å følge opp saken (Eriksen og Germeten, 2012, s. 87). Likevel virker det som at denne informasjonen ikke er tilstrekkelig for informantene, siden både informant A og C påpeker hvor vanskelig det er å arbeide med et barn og dens familie, etter at barnevernet har tatt over. Dette har nok med det faktumet at den nye bestemmelsen også påpeker at barnevernet ikke har plikt til å meddele hvilke tiltak de skal utføre til innmelder, men heller kan meddele hvis de mener det er hensiktsmessig for saken, det er ikke noe barnehagen kan kreve (Eriksen og Germeten, 2012, s. 88). Problemet her er at vurderingen om det er hensiktsmessig blir bare gjort fra en side, nemlig barnevernets side. Dette er noe Nordhaug (2018, s. 80) støtter opp mot, der hun sier at barnehagen skal ha nok kunnskap om saken til å kunne gi barnet et forsvarlig tilbud. Men som sagt, så er ikke dette tilfelle.

6.0 Avslutning

I denne oppgaven har vi forsøkt å svare på problemstillingen *“Hvordan arbeider pedagogisk leder med å følge opp omsorgssvikt i barnehagen”*. Vi har valgt å bruke den kvalitative metoden for å legge til rette for god refleksjon blant informantene, og empirien vi har innhentet, har vi drøftet i lys av relevant teori.

Pedagogiske ledere sitter på fagbasert kunnskap om omsorgssvikt. Denne kompetansen vil være en ressurs for resten av personalet. Ut ifra våre undersøkelser viser det seg at ikke alle pedagogiske ledere legger til rette for like god kompetanseutvikling hos sitt personale innenfor omsorgssvikt, ved for eksempel at omsorgssvikt ikke er et tema som blir tatt opp eller diskutert på arbeidsplassen, før de ser tegn til at et barn ikke har god trivsel. Det er likevel tydelig at pedagogene vi har intervjuet, sitter inne med grunnleggende kunnskap om temaet.

Når det gjelder observasjoner er kommunikasjon i fellesskap sentralt. En pedagogisk leder er ikke tilstede på arbeidsplassen hele dagen og trenger da kompetente medarbeidere i teamet som også kan vurdere barnas situasjon. Videre er styrer en man bør forhøre seg ved bekymring, særlig om det ikke vil være for barnets beste om informasjonen deles i fellesskap av alle i kollegiet. Vi har lært at det ikke er noen faste regler for deling av informasjon innad i barnehagen, men at pedagogiske ledere selv må vurdere om det er etisk riktig å dele bekymringen med hele personalet, eller bare gå til styrer. Det vi vet med sikkerhet er at det ikke er formålstjenlig å sitte med sine bekymringer alene, da de kan bli ignorert eller blåst ut av proporsjoner.

Ut ifra innsamling av empiri, og faglig litteratur, er foreldresamarbeid en sentral del ved oppfølging av omsorgssvikt. Et godt foreldresamarbeid er basert på gjensidig tillit som igjen legger grunnlaget for gode dialoger, som pedagogisk leder bruker for å følge opp omsorgssvikt. Et godt foreldresamarbeid vil være essensielt for å veilede foreldrene inn på riktig spor i oppdragelsen av deres barn. Det kommer også frem at det er knyttet en del utfordringer til foreldresamarbeidet som vil sette ens profesjonalitet på prøve, i den forstand at en må møte alle foreldrene på lik linje til tross for det en eventuelt vet eller mistenker.

Gjennom hva informantene har sagt, og hva litteraturen meddeler, er det tydelig at samarbeidet mellom ytre instanser og barnehagen er viktig og nødvendig. Likevel er det barrierer som hindrer at dette samarbeidet er optimalt, gjennom mangel på tillit, og frykt for utestengelse, spesielt angående barnevernet. Det er blant annet lovverk som gjør dette vanskelig, men også hvilke erfaringer for eksempel barnehagen har med barnevernet. Dette er noe som hindrer at pedagogiske ledere ikke bruker bekymringsmelding like ofte som barnevernet mener de burde, som igjen reflekterer statistikken om hvor lite omsorgssvikt blir innmeldt fra barnehagen sin side. Barnevernet forteller selv at de ønsker å arbeide proaktivt, slik at de kan gripe fatt i problemer før de oppstår, og derfor hindre mer alvorlige saker i senere tid (Eriksen & Germeten,

2012, s. 55). Likevel så er det nok den proaktive arbeidsmetoden som har medført det dårlige ryktet de har, på grunnlag av feil de har gjort.

Vi vil derfor konkludere med at de pedagogiske lederne i barnehagen kan følge opp omsorgssvikt ved å utføre observasjoner, som de baserer på faglig kunnskap og erfaring. De legger videre grunnlaget for personalets kompetanse innenfor kartlegging og oppfølging av omsorgssvikt, gjennom kompetansedeling og kommunikasjon. De har en viktig rolle i arbeidet med foreldresamarbeid, hvor de legger til rette for gjensidig tillit og en god dialog, som videre hjelper i arbeidet med foreldreveiledning og oppfølging av omsorgssvikt. De har et overordnet ansvar for å sørge for at barn i barnehagen får den nødvendige støtten fra ytre instanser de har behov for. Samtidig er det vanskelig for pedagogiske ledere å bruke denne ytre støtten, fordi de selv føler de ikke alltid klarer å utføre sin plikt i barnehagen, på grunnlag av kommunikasjonsflyten med disse instansene.

7.0 Referanser

Aasen, W. (2012). *Teamledelse i barnehagen*. Bergen: Fagbokforlaget.

Barnehageloven (2008) Lov om Barnehager. (LOV 2005-06-17-64) Hentet fra:
https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64/KAPITTEL_1#KAPITTEL_1

Barnevernloven (2018) Lov om Barneverntjenester. (LOV 1992-07-17-100) Hentet fra:
https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-07-17-100/KAPITTEL_1#KAPITTEL_1

Barnevernloven (2009) Lov om Barneverntjenester.
(LOV 1992-07-17-100) Hentet fra https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-07-17-100#KAPITTEL_7

Bergsland, M. D. & Jæger, H. (2014). Bacheloroppgaven. I: M. D. Bergsland & H. Jæger (Red.), Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen (s. 66-85). Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Claussen, C. J. (2010). *Det er noe med den ungen: fra bekymring til handling*. Oslo: Sebu forlag.

Dalland, O. (2012). *Metode og oppgaveskriving*. (5. utg). Oslo: Gyldendal Akademisk.

Eriksen, E. & Germeten, S. (2012). *Barnevern i barnehage og skole: Møte mellom barn, foreldre og profesjoner*. Oslo: Cappelen Damm AS.

Helsedirektoratet. (2020, 10. Januar). Helsestasjon 0-5år. Hentet fra <https://helsenorge.no/hjelpetilbud-i-kommunen/helsestasjon-og-skolehelsetjenesten/helsestasjon-0-5-ar>)

Killèn, K. (2009). *Sveket I: Barn i risiko- og omsorgssviktsituasjoner*. (4.utg.). Oslo: Kommuneforlaget.

Killén, K. (2010). *Sveket II – Ansvar og (be)handling* (4. utg.). Oslo: Kommuneforlaget AS

Kvistad, K. & Søbstad, F. (2005). *Kvalitet i barnehagen*. Oslo: Cappelen akademisk forlag.

Lehn, E.W. (2009). dårlig magefølelse. grunnlag for bekymringsmelding? Masteroppgave. Trondheim: NTNU.

Løkken, G. & Søbstad, F. (2013). *Observasjon og intervju i barnehagen* (4. utg.) Oslo: Universitetsforlaget.

Nordhaug, I. (2018). *Kva ser vi, Kva gjer vi*. Bergen: Fagbokforlaget.

Utdanningsdirektoratet. (201, 29. August). Hva gjør PP-tjenesten?. Hentet fra <https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/samarbeid/pp-tjenesten/hva-gjor-pp-tjenesten/>

Utdanningsdirektoratet. (2017, 01. August). Rammeplan for barnehagen: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. Hentet fra <https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/rammeplan/rammeplan-for-barnehagen-bokmal2017.pdf>

8.0 Vedlegg

Vedlegg 1: Godkjenning fra NSD.

NSD sin vurdering

Prosjekttittel

Barnehagelærerutdanning Bachelor

Referansenummer

633927

Registrert

24.02.2020 av Jan Albert Solheim - 573178@stud.hvl.no

Behandlingsansvarlig institusjon

Høgskulen på Vestlandet / Fakultet for lærerutdanning, kultur og idrett / Institutt for pedagogikk, religion og samfunnsfag

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

Wenche Aasen, Wenche.Aasen@hvl.no, tlf: 40069635

Type prosjekt

Studentprosjekt, bachelorstudium

Kontaktinformasjon, student

Jan Albert Solheim, jasolheim95@gmail.com, tlf: 45289432

Prosjektperiode

01.02.2020 - 16.06.2020

Status

02.06.2020 - Vurdert

Vedlegg 2: Intervjuguide

Spørsmål til intervju av barnehageansatt:

Opplysninger om informantene:

- Kjønn?
- Hvor mange år har du jobbet i barnehagen
- Hvilken stilling har du i barnehagen?
- Hvilken avdeling jobber du på?
- Hvor mange barn er på huset/avdelingen?

1. Hva legger du i begrepet «omsorgssvikt»

2. Hvordan arbeider du med personalet ditt rundt omsorgssvikt?

- Er dette et tema på arbeidsplassen, fokuserer dere på dette?
- Besitter personalet på kunnskaper om omsorgssvikt?
- Har dere kurs/møter om dette?
- Hva ser du på som grunnleggende kompetanse for resten av personalet innenfor temaet?

3. Hva mener du er viktig i arbeidet som pedagogisk leder i barnehagen, dersom du har mistanke om omsorgssvikt av et barn?

- Hvordan ville du fulgt opp dette barnet?
  - Hvordan ville du arbeidet med observasjoner av dette barnet?
  - Hva er reglene for oppbevaring og bruk av disse observasjonene?
- 4. Hvordan vil du som pedagogisk leder samarbeide med foreldre når omsorgssvikt er i fokus?**
- Hvordan vil du som pedagogisk leder forholde deg til barnas foresatte i en slik situasjon? Både i den daglige kontakten, samt i foreldresamtaler?
  - Hvordan trekker du inn personalet i en slik situasjon?
  -
- 5. Hvordan vil du som pedagogisk leder innhente informasjon om barnet, gjennom dens foresatte?**
- Hvordan bygger du opp samtalen?
  - Er din og deres holdning og kroppsspråk noe du tenker på? Utdyp
  - Forhold til foresatte, kan dette påvirke din bedømming?
  - Kan dere tilby støtte til foresatte, eller er det ute av deres hender?
- 6. Hvilke ytre instanser er barnehagen i samarbeid med?**
- Har dere kontakt med disse instansene? Kommer de innom under f.eks. personalmøter?
  - Hvor sterke bør mistankene være før du eventuelt kontakter en av disse instansene?
  - Litteraturen rundt emnet forteller oss at disse instansene kan gjøre en del feil angående hvilke barn de behandler, samt samarbeid på tvers av hverandre. Har du hørt eller har noen erfaringer selv med dette?
  - Etter en mistanke er blitt rapportert til for eksempel barnevernet, så vil du selv motta lite informasjon om situasjonen i etterkant, har du noen tanker om dette?
  - Har du noen tanker/erfaringer om hvordan foreldreforholdet vil være etter en slik situasjon har inntruffet?

Vedlegg 3: Samtykkeskjema

Samtykkeskjema

Frivillig deltaking

Det er frivillig å delta i studiet, og du kan når som helst trekke samtykket uten å grunngi det. Dersom du har spørsmål, ta kontakt med student Amit Patel på mobil: 48358753, eller veileder Wenche Aasen på e-post: wenche.aasen@hvl.no

Samtykke til deltagelse i studiet. Jeg har mottatt informasjon om studiet og vil delta:

(Signert av informant, dato)

Vedlegg 4: Forespørsel om intervju

Forespørsel om tillatelse til å gjennomføre intervju av ansatt i barnehage

Vi er tre studenter som går vårt siste år innenfor barnehagelærer utdanningen ved Høgskolen på Vestlandet. Dette siste semesteret jobber vi sammen om en bacheloroppgave. I oppgaven vår ønsker vi å forske på hvordan barnehagelærere arbeider med å følge opp omsorgssvikt.

Vi ønsker derfor å få muligheten til å ha et intervju hos dere, der vi vil snakke om dette teamet. Vi er åpne for at intervjuet kan foregå på deres valg av kommunikasjonsplattform, i henhold til COVID-19.

Det er vi tre, vår veileder Wenche Aasen og Høgskolen på Vestlandet som er ansvarlig for denne oppgaven. Undersøkelsen vår skal på forhånd være godkjent av Høgskolen på Vestlandet.

Vi ønsker å sette søkelyset på en kandidat, men samtidig også inkludere et lite spørreskjema til andre ansatte på huset. Men med tanke på situasjonen vi alle er i for øyeblikket, så er det forståelig at spørreskjemaet ikke kan gjennomføres.

I forkant av intervjuet vil vi sende dere en intervjuguide, slik at dere har muligheten til å forberede på de ulike spørsmålene. Intervjuet vil ha varighet på 20-30 minutter.

Vi vil ta et lydopptak av intervjuet, der vi vil i etterkant transkribere intervjuet, og til slutt slette lydopptaket. Vi vil stille åpne spørsmål, samt inkludere mindre oppfølgingsspørsmål.

Oppgaven vil bli skrevet slik at intervjuobjektene blir anonymisert.

Vi arbeider under lovpålagt taushetsplikt.

Resultatet av undersøkelsen vil ikke bli publisert på Høgskolen sine nettsider.

Håper på positiv tilbakemelding

Med Vennlig Hilsen

Amit Erik Patel

Johannes Skilbrei

Jan Albert Solheim